

Skandinávia

A **MELLÉKLETE** · 2009. november

Norvég segítség a felzárkózáshoz

Együttműködések Magyarország gazdasági-társadalmi fejlődéséért

Környezettudatos skandinávok

A klímaváltozás elleni küzdelem éllovasai az északi népek

BEMUTATJUK SKANDINÁVIA VALÓS ARCÁT

A tetraédertől a globális felelősségvállalásig Húsz éve Magyarországon a Tetra Pak

Egy világcég létrejöttének hátterében sokszor egy-egy eredeti ötlet megalkotása, majd annak következetes megvalósítása áll. Nincs ez másképpen a ma már az egész világon a kartondobozos élelmiszersomagolásról ismert Tetra Pak esetében sem.

A svéd Dr. Ruben Rausing a negyvenes években fejlesztette ki a tetraéder alakú tejsomagolást, amely higiénikusabb és jóval könnyebb volt, mint az akkoriban elterjedt tejesüvegek.

A legenda szerint felesége biztatására vágott bele a szabadalmaztatásba, s 1952-ben már meg is kezdődött a termék gyártása. A feltaláló két fia kezdte meg a cég felépítését, amelynek következő jelentős újítása az 1961-ben forgalomba került aszeptikus kartondoboz volt. A Tetra Pak mára Svédország iparának egyik zászlóshajójává, s egyben a világ egyik legnagyobb csomagolásrendszer-szállítójává vált: a cég több mint 150 országban van jelen, s több mint 20 ezer embert foglalkoztat világszerte.

A Tetra Pak tevékenységét a mai napig meghatározza a folyamatos innováció és termékfejlesztés. A vállalat fő célkitűzése, hogy a különféle áruk csomagolásával összefüggő problémákat a környezet szempontjából is kedvező megoldások kifejlesztésével oldja meg.

A Tetra Pak hisz a társadalmi és környezeti felelősségvállalásban, ezért jelentős mértékben járul hozzá a fenntartható fejlődéshez és a közösségi célok megvalósulásához. A cég környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységének három legfontosabb pillére a megújuló erőforrások (nyersanyagok és energiaforrások) használata, az újrahasznosítás támogatása, valamint termékei környezetre gyakorolt hatásának csökkentése.

E célkitűzések jegyében a vállalatcsoport több területen is jelentős erőfeszítéseket tesz a környezet védelme érdekében. A Tetra Pak és a WWF környezetvédelmi szervezet 2006 óta az egész világon együttműködik az erdők megóvásával és a klímaváltozással kapcsolatos programokban. Így például a WWF Klímamentő Programjához csatlakozva a Tetra Pak vállalta, hogy 2010-ig tíz százalékkal csökkenti a tevékenysége során kibocsátott széndioxid mennyiségét, és a gyárai által felhasznált energián belül folyamatosan növeli a megújuló forrásokból származó energia részarányát.

A WWF Magyarország és a Tetra Pak Magyarország együttműködése 2007 őszén kezdődött, s a közös munka keretében a Tetra Pak lett a Pilisi Parkerdő és a WWF Magyarország által a Budai-hegységben folytatott szálaló erdőgazdálkodási program fő támogatója, emellett 2008-ban közös környezetvédelmi vetélkedőt is szerveztek általános iskolások számára.

A vállalat „Élelmet a fejlődésért” programja keretében a fejlődő és rendszerváltó országokban helyi szinten igyekszik előmozdítani a fenntartható gazdasági növekedést a helyi kapacitások fejlesztése és az iskolai étkeztetési programok támogatása révén. Így például a Tetra Pak kormányzati és nem-kormányzati szervek partnereként 52 országban támogatja az iskolatej-programot, amely világszerte 45 millió gyermeket lát el tejjel, illetve más tápláló italokkal.

A Tetra Pak volt az egyik első nemzetközi vállalat, amely a nyolcvanas években megjelent Magyarországon. Húsz évvel ezelőtt, 1989. szeptember 14-én írták alá azt a szerződést, amelynek alapján létrejött a Tetra Pak Hungária. Nem sokkal a cég megalapítása után hozzákezdtek a budaörsi gyár felépítéséhez, amelyet már a rendszerváltás után, 1992-ben avattak fel.

Az M1 autópálya mentén fekvő üzem, amelyből összesen 25 országba szállítanak Budaörsön gyártott terméket, világviszonylatban közepes méretűnek tekinthető, hatékonyságban azonban világelső, s több működési mutató alapján is az első öt legjobb Tetra Pak üzem között szerepel. A gyárban ötféle Tetra Brik Aseptic tej- és gyümölcsle- valamint Tetra Top csomagolásokat gyártanak.

Magyarországon a Tetra Pak az Italoskarton Szövetség tagja, amelynek célja, hogy folyamatosan növelje a háztartásokból visszagyűjtött italoskartonok mennyiségét, amelyből ismét papír készül.

Előszó

A Napi Gazdaság legújabb melléklete Skandináviáról szól. Azzal a szándékkal készítettük el ezt a kiadványt, hogy bemutassuk az északi országok valós arcát mind kulturális, mind üzleti szempontból. Ha a skandinávokra gondolunk, bizonyos sztereotípiák jutnak az eszünkbe, amelyek nem feltétlenül adnak teljes képet az országokról. Éppen ezért úgy döntöttünk, hogy Norvégia, Svédország és Dánia magyarországi szakértőit és nagyköveteit kérdezzük meg a témával kapcsolatban. Ezekből a beszélgetésekből megtudtuk, hogy ők milyen értékeket tartanak fontosnak, hogyan gondolkodnak a világról, és mit szeretnének kifelé kommunikálni magukról. A magyar felfogás szerint Finnország történelme és földrajzi elhelyezkedése szerint Skandinávia része, de nyelvi és kulturális hagyományait tekintve nem oda tartozik. Mi az utóbbi szempontokat vettük figyelembe, ezért nem szerepel Finnország a mellékletben.

Skandinávia hallatán elsöre mindenkinek – többek között – a jóléti állam, az olaj, a kifinomult dizájn, a természeti szépségek és a halászat jut az eszébe, holott ennél jóval többről van szó. Az is hozzátartozik az igazsághoz, hogy ezek az államok az elért anyagi biztonsággal mindig is tudtak élni. Tény, hogy a jóléthez vezető út viszonylag rövid volt, a magas életszínvonal azonban tartós, okosan gazdálkodnak saját „kincseikkel”, nemcsak a jelenükre, hanem a jövőjükre is gondolnak. Életfilozófiájuk szerves része a környezettudatosság, a természet

védelme és a globális felmelegedés elleni küzdelem. A fenntartható fejlődés érdekében világszerte támogatnak kutatás-fejlesztéssel kapcsolatos projekteket, finanszíroznak energiahatékony technológiákat.

Az egyes országok külön-külön is meghatároznak fontos célkitűzéseket. Norvégia számára kiemelt fontosságú terület a tudományos együttműködések közül a rákkutatás, illetve Magyarországhoz kötődően olyan finanszírozási formák, amelyek például az egészségügy fejlesztésére vonatkoznak. Svédország élen jár a klímaváltozás elleni küzdelemben, ez a svéd uniós elnökségnél is prioritást élvez. Környezettudatos gondolkodásukat világszerte elismerik, erre a legjobb példa, hogy 2010-ben Stockholm lesz Európa zöld fővárosa. Akárcsak a svédeknek, a dánoknak is elsődleges szempont a klímavédelem, ezért egy egységes és mindenkire kötelező érvényű megállapodást sürgetnek ezen a területen.

A skandináv országokról viszont nem kapunk valós képet, ha nem beszélünk a kultúrájukról. Sokoldalúbbak, mint gondolnánk: nagy tiszteletben tartják a tradícióikat, ugyanakkor a modern dolgokra is nyitottak. Ez szerencsés ötvözet, amely áthatja a zenéjüket, irodalmukat, formatervezőik világát. Ha egyszer lehetőségünk nyílik elutazni valamelyik északi régióba, először valószínűleg újdonságként hat majd ránk a kultúrájuk és országai sokszínűsége – az azonban biztos, hogy nagyon sokat tanulhatunk tőlük.

Merényi Krisztina

Varga Viktória

INTERJÚ SIRI ELLEN SLETNERREL, NORVÉGIA MAGYARORSZÁGI NAGYKÖVETÉVEL

Felzárkózás és fejlesztések norvég segítséggel

Norvégia kiemelten fontosnak tartja, hogy hozzájáruljon Magyarország gazdasági-társadalmi felzárkózásához. Ebben nagy segítség az EGT és a Norvég Finanszírozási Mechanizmus, amelynek első öt éve idén zárult le, ennek alkalmából látogatott hazánkba ősszel a norvég hercegi pár.

■ MERÉNYI KRISZTINA

– Mi volt a norvég hercegi pár őszi látogatásának célja és milyen tapasztalatokról tud beszámolni?

– A trónörökös pár nem hivatalos látogatást tett Magyarországon, amelynek apropója az Európai Gazdasági Térség (EGT) és a Norvég Finanszírozási Mechanizmus első öt évének lezárása, illetve a norvég tulajdonú Pannon GSM új központjának hivatalos átadása volt. Ezek is jól mutatják, hogy programjuk során azok a területek kerültek előtérbe, amelyek nemcsak Norvégia alapértékei, hanem a két ország együttműködése szempontjából kiemelt fontosságúak: a környezetünkért vállalt felelősség, a szolidaritás és a kétoldalú kapcsolatok erősítése. Úgy vélem, a látogatás legfőbb eredménye, hogy sikerült felhívunk a figyelmet Norvégia fontos magyarországi szerepvállalására ezeken a területeken.

– Hogyan jellemezné a norvég–magyar kapcsolatokat? Milyen együttműködések születtek eddig?

– Bár a két ország gazdasági szerkezete igen eltérő, s emiatt a kereskedelmi kapcsolatok viszonylag alacsony intenzitásúak, számos területen, többek között a tudományos kutatás vagy a kultúra területén jelenleg is látványos együttműködést tapasztalhatunk. Kapcsolataink Magyarország NATO- és EU-csatlakozásával új alapokra helyeződtek, hiszen az EGT tagjaként Norvégia az EU belső piacának teljes jogú tagja. Az EGT-megállapodáshoz kapcsolódóan Norvégia kiemelten fontosnak tartja, hogy – a lehetőségekhez mérten – hozzájáruljon Magyarország gazdasági-társadalmi felzárkózásához.

– A cél tehát a két ország közötti kapcsolatok erősítése, továbbfejlesztése. Melyek azok a területek, ahol lehetőséget lát az előrelépésre?

– Az EGT és a Norvég Finanszírozási Mechanizmus is kifejezetten ösztönözi kívánja a magyar és norvég szervezetek együttműködését. Több olyan projekt kapott támogatást az alapokból, amelyek norvég együttműködő partner bevonásával valósulnak meg. Ebből a szempontból – igazodva Norvégia erősségeihez és szemléletmódjához – egyértelműen a tudományos kutatás-fejlesztés, illetve az energiahatékonyság, környezetvédelem területei voltak a legnépszerűbbek. Szándékunk, hogy ezeken a mindkét ország számára stratégiaileg fontos területeken a jövőben még szorosabbra fűzzük a kapcsolatainkat.

– Norvégia hogyan teljesít a kutatás-fejlesztés területén?

– Magyarország és Norvégia több szempontból hasonló kihívásokkal szembeesül a kutatás-fejlesztést illetően: kis országgént nem lehet célunk, hogy minden területen világszínvonalú kutatási eredményekre törekedjünk. Az azonban mindenképpen, hogy adottságainknak megfelelően néhány területen meghatározó kutatói bázis jöjjön létre, amely kompetenciáját és kutatói infrastruktúráját tekintve is a világ élvonalába tartozik. Norvégiában azonosítottunk néhány olyan területet, melyeken vállalatok, kutatóintézetek, egyetemek úgynevezett kompetencia-központokba, klaszterekbe szerveződve végeznek k+f- és innovációs tevékenységet, s ehhez támogatást kapnak.

– Milyen területeken alakítottak ki klasztereket? A magyar tudományos élet szereplőivel vannak-e közös projektjeik?

– Klaszterek szerveződtek a tengerfenék-kutatás, a hajózással kapcsolatos technológiák vagy a biotechnológia területén. Ez utóbbit kiemelten fontosnak tartom a magyar–norvég együttműködés szempontjából: a Norvég Alap is több olyan projektet támogat éppen ezen a területen, ahol a két ország tudományos szereplői közös kutatások révén próbálnak új, hatékonyabb diagnosztikai eljárásokat és gyógymódokat találni a rák különböző formáira. Reményeink szerint a következő évben a nagykövetség közreműködésével létrejöhét egy magyarországi konferencia, amelynek elsődleges célja, hogy a norvég biotechnológiai cégeket megismertesse a magyar rákkutatás eredményeivel és szereplőivel, aminek révén kölcsönösen előnyös partneri kapcsolatok jöhetnek létre.

– Mi tekinthető Norvégia számára a legfontosabb kihívásnak a következő évek, évtizedek során?

– Ha röviden kellene válaszolnom, mindenképpen a klímaváltozással kapcsolatos erőfeszítéseket és a társadalmi szolidaritás fenntartását emelném ki. Mindkét ügy a norvég társadalom alapvető értékeiből következően fontos. Ugyanakkor látni kell, hogy a globális éghajlatváltozás és a gazdasági globalizáció eredményeképpen Norvégia önállóan egyik területen sem lehet sikeres, s ezért is elengedhetetlen, hogy saját intézkedéseink mellett minél szélesebb nemzetközi együttműködést sikerüljön kialakítani. Országom arra törekszik, hogy e kezdeményezésekben aktív szerepet játsszon.

FONTOS KIHÍVÁS A KLÍMAVÁLTOZÁS ELLENI KÜZDELEM ÉS A TÁRSADALMI SZOLIDARITÁS FENNTARTÁSA

Az OCC 2006 novemberében alakult, és 2007 óta a tizenegy norvég szakterületi központ (Norwegian Centres of Expertise, NCE) egyike. Ez utóbbit azért hozták létre, hogy előmozdítsa a legdinamikusabb és leginkább növekedésorientált norvég klaszterek keretei közt folyó fenntartható innovációs és nemzetközi folyamatokat. A program támogatja a klaszterekben zajló hosszú távú, az ipar, a kutatás-fejlesztés és az állami szektor együttműködésére alapozott fejlesztési folyamatokat. Eddig kilenc klasztert választottak ki ilyen támogatás céljából, illetve ruháztak fel az NCE-projekt státussal, köztük az OCC-t is.

■ ILLUSZTRÁCIÓ: CANCER CLUSTER INNOVATION PARK – DARK ARKITEKTER/OSLO

Épül Európa legjelentősebb onkológiai innovációs központja

■ VARGA VIKTÓRIA

Több mint 80 év magas színvonalú rákutatói tevékenység tapasztalataira alapozva hozták létre három évvel ezelőtt az Oslo Cancer Clustert (OCC). Az egészség- és élettudományokkal foglalkozó, Norvégia oslói régiójában működő onkológiai klaszter olyan biotechnológiai tömörülés, amely a daganatos betegek érdekében új rákterápiákat és -diagnosztikákat fejleszt. A daganatos beteg érdekében folytatott tevékenysége kizárólag új rákterápiák és -diagnosztikák kifejlesztésére összpontosul. A klaszter célkitűzése, hogy felére rövidítse annak a folyamatnak az időtartamát, amely a terméket az ötlettől eljuttatja a betegig. Jelenleg 60 tagja van, mindegyikük elsősorban az onkológiai célú biotechnológiában érdekelt. A tagszervezetek nagy nemzetközi gyógyszercegek norvégiai leányvállalatai, norvég alapítású multinacionális vállalatok, illetve feltörekvő norvég és vegyesvállalatok. A tagszervezetek összesen több mint 50 később forgalomba kerülő gyógyászati termék fejlesztésén dolgoznak.

Az OCC a rák gyógyításában – a gyógyszeripart nem számítva – máris a legjelentősebb fejlesztésegyüttessel rendelkezik. A szerepe azért is

fontos, mert itt egyesülnek Norvégia világszínvonalú rákkutatásával foglalkozó és innovatív biotechnológiai vállalatai, az előkészületben lévő gyógyszerek, szolgáltatások és technológiák így a világ egyik legnagyobb k+f tömörüléséhez tartoznak. Az együttműködésben részt vesznek kormányzati intézmények, kutatóintézetek, betegszervezetek, az élettudomány-ipar képviselői, valamint egyetemi kórházak, és nemcsak Norvégiából, hanem külföldről is – mondta Bjarte Reve, a klaszter ügyvezető igazgatója. A klaszter azáltal gyorsítja majd fel a rákdiagnosztikát és az onkológiai terápiák fejlesztését, hogy lerövidíti az ötlettől a klinikai vizsgálatokon át az új gyógyszerek létrejöttéig tartó folyamatot – emelte ki az együttműködés előnyét az igazgató.

Az Oslo Cancer Cluster egész Európából szívesen fogad további tagokat. Tavaly novemberben a Cancéropole Toulouse és a Cancer-Bio-Santé Cluster szándéknyilatkozatot írt alá, miszerint a felek stratégiai partneri kapcsolatot hoznak létre, és erőfeszítéseik arra irányulnak majd, hogy vezető pozícióra tegyenek szert Európa új rákterápiákat kidolgozó onkológiai centrumai körében. A két klaszter jelenleg is együttműködik: közös házigazdái az European Cancer Cluster Partnering (ECCP) konferenciájának. A konferenciát első ízben 2009. szeptember elején,

Toulouse-ban rendezték meg, a nagy sikerű összejövetelen 263 vállalat és 22 ország képviselőjében 365 fő vett részt. A folytatásra jövőre Norvégiában kerül sor, a második ECCP-tanácskozást 2010. szeptember 15-e és 17-e között itt rendezik meg.

Az OCC 2013 őszén átköltözik a Norvég Rádium Egyetem és Orvosi Centrum szomszédságában lévő új innovációs parkba. Az Oslo Cancer Cluster Innovációs Parkban a tervek szerint inkubátor- és biotech-létesítmények, a norvég ráknyilvántartás-adatbázis, biobankok, a rádium kórház első klinikai fázisú vizsgálatokat végző részlege és egy főiskola is helyet kap. Sőt az AstraZeneca és a GlaxoSmithKline klinikai (gyógyászati és gyógyszerfejlesztéssel foglalkozó) részlegei is ide költöznek. A projekt célja, hogy stabil pozíciót biztosítson Norvégia számára a rákkutatásban és az onkológiai fejlesztésben. Azzal, hogy az e szakterületeken érdekelt összes szereplőt egyetlen épületbe gyűjtjük, mindannyiuk számára a kooperáció lehetőségét jelenti majd – vélekedik Bjarte Reve. Természetesen járulékos haszonnak tekintjük, hogy az ullerni főiskola hallgatóit újszerű természettudományos, vállalkozói, egészségügyi és szociális gondozói képzésben részesíthetjük – tette hozzá a klaszter igazgatója.

Egészségvédelmi kutatások a Norvég Alap támogatásával

Számos együttműködés jött létre Norvégia és a magyar tudományos szervezetek között innovatív eljárások kidolgozása és technológiafejlesztés céljából.

■ MERÉNYI KRISZTINA

Az elmúlt öt évben az Európai Gazdasági Térség és Norvég Finanszírozási Mechanizmusok (közös nevén Norvég Alap) által több mint 135 millió euró, azaz mintegy 34,5 milliárd forint vált elérhetővé 99 önálló magyarországi projekt és alap számára. A megvalósuló fejlesztések közül sok irányult a kulturális örökség megőrzésére, a környezetvédelem és a humán erőforrás fejlesztésére, a szociális kohézióra, a gyermekvédelemre, de kiemelt területnek számított az egészségügy és a kutatás-fejlesztés is.

Az utóbbiak különösen fontosak, ezek keretében számos partneri együttműködés jött létre a donor és a kedvezményezett országok szervezetei között innovatív eljárások kidolgozása és technológiafejlesztés céljából. A jóváhagyott egészségvédelmi projektek közül több is jelentős mértékben javíthat a különböző betegségekben szenvedők életkilátásain, illetve jó néhány a rák hatékonyabb kezelését célozza.

ÚJ ÖSSEJTALAPÚ TERÁPIÁS ELJÁRÁSOK FEJLESZTÉSE

A Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centruma az Oslói Egyetemi Kórház Immunológiai Intézetével bilaterális együttműködés keretében új összejtalapú terápiás eljárások fejlesztésén dolgozik, amely az előrehaladott perifériás artériás betegség kezelésében nyújt majd nagy segítséget. A szív- és érrendszeri betegségek világszerte, így Magyarországon is vezető halálként szerepelnek, a betegség megelőzése és az új

terápiás lehetőségek fejlesztése nem véletlenül az orvostudomány leginkább kutatott területe. Az összejtekkel kapcsolatos legújabb alap-, alkalmazott és klinikai kutatások az utóbbi években robbanásszerű fejlődést mutattak és új lehetőséget nyitottak a regeneratív medicina számára.

A Norvég Finanszírozási Mechanizmus által támogatott projekt célja az endotél sejtek pótlására és regenerálására alkalmas sejterápiás eljárások preklinikai fejlesztése. Az Oslói Egyetemi Kórház Immunológiai Intézetével kötött bilaterális együttműködés keretében végzett tudományos kutatások eredményei olyan, koncepcionálisan új terápiás eljárások kifejlesztéséhez vezethetnek, amelyek javítják a perifériás artériás érbetegségben szenvedő betegek életkilátásait és életminőségét, valamint elkerülhetővé teszik vagy késleltetik a végtag amputációját és az elhalálózást.

KÖZÖS STRATÉGIA A RÁK KEZELÉSÉRE

Az Országos Onkológiai Intézet norvég partnerek bevonásával a rák kezelése kapcsán alkalmazható molekuláris módszerek közös stratégiájának kialakítására nyert 1,6 millió eurós támogatást. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) adatai szerint Európában Magyarországon a legmagasabb a daganatos megbetegedések miatti halálozás, hogy ezt csökkentsék, 2006 februárjában kormányprogramként meghirdették a Magyar Nemzeti Rákellenes Programot. Az Egészségügyi Minisztérium által kidolgozott Egészségügyi Fejlesztési Konceptió az egészségügyi új technológiák kutatását és fejlesztését húzóágazatként említi, amely jelentősen fokozná hazánk versenyképességét az innováció-központú Európai Unióban. A Norvég Alap támogatása ennek megvalósításában segíthet.

Az elmúlt években paradigmaváltás történt az onkológiában, mert a genomika eredményei hozzájárultak a korábban használt diagnosztikus és terápiás protokollok

megváltoztatásához. Ezek az eredmények a daganatkutatás minden területén forradalmi változásokat generáltak, amelyek lassan, de biztosan egyre inkább átalakítják a mindennapi klinikai rutint is. Az Országos Onkológiai Intézet olyan biotechnológiai módszereken alapuló kutatás-fejlesztési pályázatot nyújtott be, amely elősegíti a daganatos betegségekkel szembeni genetikai fogékonyság meghatározását, a daganatok szűrését, korai molekuláris diagnózisát, új terápiás célpontok azonosítását és új, innovatív, célzott terápia fejlesztését. Az ilyen irányú kutatások a daganatos betegek eredményesebb kezelését, nagyobb gyógyulási esélyét, a megbetegedések kialakulásának megelőzését, valamint a halálozási szám csökkenését eredményezik. E célok elérésében azok a nagy teljesítményű genetikai analizátorok segítenek majd, amelyeket a Norvég Alap finanszíroz.

NORVÉG–MAGYAR DOHÁNYZÁS ELLENI KÜZDELEM

Az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet, valamint a Norvég Rádium Egyetem és Orvosi Centrum a dohányzás gyakoriságának visszaszorítása és a dohányzással összefüggésbe hozható daganatos betegségek alap kutatásának megszervezése céljából működik együtt. Az erre elnyert támogatás lehetővé teszi dohányzásellenes mozgó ambulanciák felállítását, felszerelések beszerzését, illetve szakértők képzését, továbbképzését. A támogatás kiterjed a dohányzás miatti kialakult rákos betegségek és a nikotinfüggőség további kutatására is, illetve számos országos szintű dohányzásellenes kampány megvalósítására is. Továbbá felújítják és új berendezésekkel szerelik föl a magyar intézet azon épületét, ahol kutatási céllal végeznek állatkísérleteket. Fontos, hogy a dohányzás visszaszorításával nem csak a dohányzás miatt kialakult betegségek csökkenjenek, hanem a halálozási arányok is.

A projektek nagy részének megvalósítása jelenleg is folyik, befejezésük 2011-re várható. A rendelkezésre álló teljes keretösszeg lekötésével lezárult hazánkban az EGT és Norvég Finanszírozási Mechanizmusok 2004–2009 program, azonban már megkezdődtek a tárgyalások a jövőbeli folytatásáról is, ezért remélhetőleg 2010 után újabb pályázatok kiírására is sor kerülhet.

Értéket ment és teremt Gödöllő

norway grants

Több mint 1,7 millió eurós támogatásban részesült Gödöllő városa. Ennek eredményeképpen megszépül a korábban a királyi kastélyhoz tartozó Alsópark és az Erzsébet királyné emlékére kialakított Erzsébet-park egy része, a máriabesnyői kegytemplom előtti terület, illetve az egykori királyi váró is, mindezt az EGT/Norvég Alaphoz benyújtott pályázat biztosította.

A királyi váró jelenleg vasúti váróteremként működik, a MÁV Zrt. kezelésében lévő több mint százéves műemléképület mára igencsak leromlott állapotba került. Az elkövetkező hónapok során a tervek szerint visszaépítik a kupolás fedélszerkezetet, és a három homlokzaton végigfutó egykori kovácsoltvas oszlopokon álló, míves perontót. Ezenkívül felújítják a város felőli oldalon a kocsifelhajtót, az előtte lévő területet, valamint a hajdani kerti ágyásokat is. Ezt követően már nem váróteremként, hanem múzeumként és idegenforgalmi létesítményként fogadják az ide érkezőket. Az épületben közlekedéstörténeti és helytörténeti kiállítást alakítanak ki, ahol a Közlekedési Múzeum az udvari vonatokkal és a királyi várók legszebb emlékeivel, továbbá számos dokumentum és műtárgy bemutatásával ismerteti meg a látogatókat – emelte ki Gémesi György, Gödöllő polgármestere.

Többek között itt lesz megtekinthető az egykori királyi váró Erzsébet-szalonzának hat darabból álló bútorgarnitúrája, a Tisza-vidé-

ki vasút udvari kocsijának 1857-ből megmaradt bútorzata, illetve a Stróbl Alajos által készített Erzsébet királyné és Ferenc József mellszobrok, amelyek egykor itt álltak.

A királyi várótól csak néhány lépés választja el a szintén jelentős átalakítások előtt álló Alsóparkot, amelyen keresztül ma is hangulatos környezetben juthatunk el a város központjába. A rekonstrukcióban a sétányok, utak kialakítása mellett hársfasor telepítése is szerepel, de ennek a programnak a részeként állítják majd helyre az egy évvel ezelőtt megromlódott, de az elmúlt évtizedekben Gödöllő szimbólumává vált Világfát is – ismertette a további részleteket a polgármester.

A város fontos ékessége az Erzsébet-park is, amelyet a köztudottan természetszerető királyné emlékére készítettek. Ebben a parkban található Erzsébet egész alakos bronzszobra,

amely kedvelt zarándokhely is. A következő hónapokban ezt a szobrot is felújítják, s a környezetében úgy alakítják majd a díszparkot, hogy ismét rálátás nyíljon a szobor mögötti Erzsébet-sziklára. Az elképzelések szerint az itt található Kálvária is visszanyeri eredeti szépségét, a park első része pedig 1901-es állapotát.

A királyné maga is megfordult az I. Grassalkovich Antal által 250 évvel ezelőtt építtetett máriabesnyői kegytemplomban, melyet 2008-ban XVI. Benedek pápa basilica minor rangra emelt. A híres templom környezete most tovább fog

szépülni. Az atemplom bejárati szintjére helyezik át az egykor az Antal-hegyen álló Grassalkovich filagóriát. A jelenleg funkció nélküli, hat kőoszlopos, tető nélküli torzót eredeti szépségében állítják helyre. Parkosítási fogják a bazilika melletti terület bejáratához közeli részét is.

Gémesi György a rehabilitációs programmal kapcsolatban elmondta, hogy már a jövő év elején megkezdődhetnek a felújítási munkálatok, melyek előreláthatólag 2011 áprilisában fejeződnek be.

GÉMESI GYÖRGY

A NORVÉG ALAP SEGÍTSÉGÉVEL ÚJULNAK MEG A KIRÁLYI EMLÉKEK

INTERJÚ UJFALUSSY JUDITTAL, A NORVÉG KIRÁLYI NAGYKÖVETSÉG KERESKEDELMI KIRENDELTSÉGÉNEK VEZETŐJÉVEL

Együtt erősebbek vagyunk az európai piacon

Annak ellenére, hogy kevesebb mint ötven norvég vállalkozás van jelen a magyar piacon, a két ország gazdasági kapcsolatainak erősítése mindkét fél érdekeit szolgálja – állítja Ujfalussy Judit, a Norvég Királyi Nagykövetség Kereskedelmi Kirendeltségének vezetője.

■ MERÉNYI KRISZTINA

– **Mit kell tudni az ön irányítása alatt működő képviselőről?**

– A Norvég Királyi Nagykövetség Kereskedelmi Kirendeltsége már az 1970-es években is létezett, igaz, azóta a szervezeti felépítése jelentősen változott. A képviselő jelenleg az Innovation Norway budapesti irodája is egyben, ez utóbbi a Norvég Kereskedelmi és Ipari Minisztérium irányítása alá tartozik, feladata a norvég kis- és középvállalkozások támogatása. A kirendeltség Norvégia valamennyi megyéjében tart

fenn irodákat, külföldön pedig már közel 40 országban van jelen. Honi, megyei irodái finanszírozással is foglalkoznak, a külföldi irodák pedig elsősorban tanácsadással, piaci információkkal segítik az adott országban lévő norvég vállalkozásokat.

– **Melyek a budapesti képviselő tevékenységének főbb irányai?**

– Célunk, hogy megismertessük a norvég üzleti élet szereplőit a magyarországi lehetőségekkel, egyben elősegítsük itteni letelepedésüket. A norvég gazdaságpolitika prioritásainak megfelelően igyekszünk minden évben alaposabban feltérképezni egy-egy gazdasági területet: idén és jövőre az élettudományok és a biotechnológia területén keressük a kapcsolatokat, de foglalkozunk az energiahatékonyság kérdésével és az ebben rejlő üzleti lehetőségek feltárásával. Norvégia nagy fontosságot tulajdonít a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának, így erre is szeretnénk felhívni a figyelmet. Jövőre e témában a Det Norske Veritas (DNV) céggel együttműködve közös konferenciát tervezünk.

– **Mennyire erős a két ország gazdasági kapcsolata?**

– Magyarországon egyelőre csupán a 33. helyet foglalja el Norvégia kereskedelmi partnereinek sorában. A kétoldalú áruforgalomban a magyar termékek importja jócskán meghaladja a norvég termékek exportját. Ennek többek közt az az oka, hogy a hagyományos norvég exportáruknak – Magyarország földrajzi elhelyezkedéséből adódóan – nincsen magyarországi felvevőpiaca. Itt elsősorban az olajra, gázra, az offshore- és az onshore-, azaz a tengeren folyó és ezzel összefüggő szárazföldi ipari tevékenységre, az olajkitermelő platformok építésére, a hajógyártásra és hasonlókra gondolok.

– **A norvég vállalkozások mely területen aktívak?**

– Az országban mintegy 30-40 norvég tulajdonú cég működik, és további 40-50 folytat rendszeres kereskedelmi tevékenységet. Többségük kis- és középvállalkozás, de jó néhány multinacionális vállalat, mint a Pannon is megtelepedett. A befektetések összértéke mintegy 1,3–1,5 milliárd euróra tehető, jelen vagyunk a gazdaság számos más ágazatában, így a távközlésben, gyógyszergyártásban, autóalkatrész-gyártásban, mezőgazdaságigép-értékesítésben és a robottechnológiában is. A hazai fogyasztók számára az ismert norvég fogyasztási cikkek közé tartoznak a Helly Hansen sportruházati termékek, a Jötul kandallók vagy a Stokke bútorok. Norvég hallal is találkozhatunk a magyar élelmiszerpiacon, igaz, az itteni, az európai átlaghoz képest szerény mértékű halfogyasztás korlátokat jelent a halexportőrök számára.

– **Az együttműködés miért lehet sikeres mindkét fél számára?**

– A két ország gazdasága számos hasonló vonással rendelkezik: a legfontosabb, hogy mindkettő exportorientált, nyitott ország. Norvégia ugyan nem tagja az Európai Uniónak, azonban aláírta az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodást, így a közös európai piac teljes jogú szereplője. Véleményem szerint a közös vállalkozások együttműködve, egymást erősítve jelentősebb szerephez juthatnak az európai gazdasági szinten.

STATOIL
SKANDINÁV MINŐSÉGI MOTOROLAJ

egy cseppben
tengernyi
szakértelem

Skandinávia piacvezető kenőanyaga
Minőség • Szakértelem • Környezetvédelem

www.statoil-motorolaj.hu
Magyarországon is itt a helyünk.

MANAGING RISK

Tanúsításból jeles

A norvég Det Norske Veritas minőségi kockázatkezelési szolgáltatásokat nyújt világszerte. A nagy tapasztalatokkal rendelkező cég magyarországi képviseletének üzleti stratégiájában a legfontosabb terület jelenleg a fenntartható fejlődés és az élelmiszer-biztonság.

A skandinávok erősségei közé tartozik a környezettudatos gondolkodás, mindent megtesznek a fenntartható fejlődés érdekében. Mivel ennek nagy hagyománya van az üzleti kultúrájukban is, erős know-how-val tudnak szolgálni, melynek a DNV Magyarország Kft. is nagy hasznát veszi, főleg most, amikor égetően fontos hatékony lépéseket tenni ezen a területen. A Det Norske Veritas (DNV) a kockázatkezelési szolgáltatások vezető nemzetközi szakértője, a sikeres norvég cég magyarországi képviselete így sokat profitál az anyavállalat évek során összegyűjtött tapasztalataiból, tudásából. Alapvetően rendszertanúsítók vagyunk és ezzel kívánunk foglalkozni a jövőben is, de egyre inkább szeretnénk a fenntarthatóság irányába nyitni szolgáltatásainkkal – nyilatkozta Zrupkó János, a DNV Közép-Európaért és az Adriai-tenger térségért felelős regionális menedzsere. A társaságnál jelenleg az éghajlatváltozással, szén-dioxid-kibocsátással, energiahatékonysággal, carbon footprinttel kapcsolatos szolgáltatásaikat fejlesztik, idén ezekbe a „termékekbe” jelentős összeget investáltak a válság ellenére is.

A cég globális stratégiáját a magyar piacon is alkalmazni próbálják. A skandinávok mindig is élen jártak a fenntartható fejlődésben, így mi az energiahatékonysággal, a környezetbarát termék előállításával, a környezetbarát szolgáltatással, a termékek életciklus-elemzésével, illetve az energiahatékonysággal kapcsolatos felhalmozódott tudást anyagot próbáljuk meg átranzferálni a környező országok piacaira – beszélt terveikről a szakember. A szabványokon alapuló tanúsításon kívül például a megújuló energiák és szén-dioxid-kibocsátás esetében létezik az önkéntesen vállalt kötelezettségek betartásának igazolása, amely a kölcsönös megállapodás alapja. A DNV tapasztalatai azonban nem csupán a tanúsításokra elegendők, többek között a szélenergiával kapcsolatos projekteknél mérnöki

ZRUPKÓ JÁNOS

közreműködést is vállalnak. A fenntarthatóság és üzleti kockázatkezelés az itteni képviselet számára annyira fontos, hogy a magyarországi Norvég Királyi Nagykövetség Kereskedelmi Kirendeltségével együtt közös konferenciát szerveznek ebben a témában jövő év elejére.

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ ÚJ KEZDEMÉNYEZÉS

Viszonylag új kezdeményezés, ami kapcsolható a fenntartható fejlődéshez, az élelmiszer- és élelmiszer-ellátási lánc biztonságával kapcsolatos szolgáltatások kifejlesztéséhez – tette hozzá a regionális menedzsere. A témában nemcsak szakmai napokat szerveznek, de ki akarnak alakítani egy kompetencia-központot is. Ez a központ hatékonyan támogatja az emberierőforrás-

gazdálkodást. Ha ez megvalósul, jobban tudnak majd gazdálkodni a saját emberi erőforrásaikkal, hiszen az oktatás és képzés szerepe mindennél fontosabb. A cégnél alapvető elvárás volt eddig is, hogy olyan szakemberekkel dolgozzanak, akik az adott iparágban nagyon széles körű és mély ismeretekkel rendelkeznek. Tavaly egyébként Magyarország koordináló központtá is vált a környező országok – elsősorban Csehország, Szlovákia, Horvátország, Románia – irányába azért, hogy az itt működő skandináv befektetéseket jobban ki tudjuk szolgálni – emelte ki Zrupkó János.

A megfelelőségstanúsításon túl a vállalatok és vállalkozások általános üzleti kockázatainak kezelésében is egyre nagyobb szerepet szeretnének játszani. Arra törekuszenek, hogy auditoraik az egyszerű megfelelésigazolás mellett valami hozzáadott értéket tudjanak teremteni az ügyfél számára. Erre hivatott a Risk Based Certification (Kockázat Alapú Tanúsítás). A tanúsítási eljárás során megpróbálnak azokra a folyamatokra koncentrálni, amelyeket az ügyfél fontosnak vagy kockázatosnak, kritikusnak tart. Magát a folyamatot egészében vizsgáljuk, nem azt, hogy az ügyfélnél az adott szabványelemek, szabványpontok kielégítő-e – vázolta fel Zrupkó János. A szakember szerint munkájukra a válságban talán még nagyobb szükség van, hiszen ilyenkor csökken a bizalom az üzleti partnerek között, így szükség lehet egy független harmadik félre, akiben megbíznak. Természetesen arról sem szabad megfeledkezni, hogy egy-egy audit eredménye sokat segíthet abban, hogy a cég a jövőben hatékonyabb, eredményesebb legyen.

DET NORSKE VERITAS

1143 Budapest
Hungária krt. 83.
www.dnv.com

NORVÉGIA A HALÁSZATI TERMÉKEK EXPORTJÁBAN VILÁGELSŐ

Tengernyi élvezet – nemcsak finom, de egészséges is!

■ MERÉNYI KRISZTINA

Norvégia több mint száz különböző országba szállít halászati termékeket: a kőolaj után nemzetgazdaságának ez a második legjelentősebb exportcikke. A halászati termékek világszerte az egészséges táplálkozás szerves részét képezik. A norvég halászati vállalkozások és az akvakultúra-ágazat – mint például a hal- vagy kagylótenyésztés – képviselői jelenleg a világ második legnagyobb exportőrének számítanak. Az utóbbi három évben az ágazat évente valamivel több mint 3 millió tonna tengeri hallal és halászati termékkel látta el a nemzetközi piacot. A norvég hajók szárított- és sózott-szárított tőkehalszállítmányai már évszázadokkal ezelőtt eljutottak a mediterrán régióba, Dél-Amerikába, a karibi térségbe és Nyugat-Afrikába. Az északi ország ma is a világ minden részébe exportál halat, kagylót és rákot, a világon naponta 27 millió adag norvég halból készült ételt szolgálnak fel.

A haltenyésztés nélkülözhetetlen a Föld növekvő népességének ételmezésében. Köztudott, hogy a fehérjében gazdag tengeri eredetű ételmezés nemcsak ízletes, hanem egészséges is: a tápláló

„JÓ SZÍVVEL NORVÉGIÁBÓL!”

A DR. NORVEGIA OMEGA3-E olyan norvég termék, amely megfelel a szigorú minőségi követelményeknek (GMP, EP). Mélytengeri halak olajából előállított, nagy mennyiségű, többszörösen telítetlen, hosszú szénláncú omega-3 zsírsavat és E-vitamint tartalmaz.

- Minőségi norvég termék
- Mélytengeri halak olajából előállított omega-3 zsírsavat és E-vitamint tartalmaz
- További információ: www.omega3.hu

SÜLT LAZAC CITRUSPÁCBAN

Hozzávalók 4 adaghoz: fél dl víz, fél lime leve, fél teáskanál frissen reszelt gyömbér, 1 dl cukor, 1 ág friss kakukkfű, 1 lime reszelt héja, lazacfilé.

Fűszerkeverék: fél evőkanál mustármag, fél evőkanál köménymag, fél evőkanál édesköménymag, fél teáskanál finomra őrölt szárított vörös chilipaprika vagy negyed teáskanál chilipor.

A pácot 5-6 percig főzzük, majd hagyjuk kihűlni. Rácsöpögtetjük a lazacra és 45 percig pihentetjük. Elkészítjük a fűszerkeveréket. A magokat egy serpenyőben megpörköljük és egy mozsárban megőröljük. A lazacot 10 perccel a sütés előtt a fűszerrel és sóval megszórjuk, majd aranybarnára sütjük. Tejjel, apróra vágott petrezselyemmel, sóval, borssal és cayenne paprikával ízesített friss burgonyapürével tálaljuk. Vajon pirított spenót és egy kis mangólevár jól illik a kész ételhez.

A halételek kedvelőinek további receptek: www.seafoodfromnorway.com

és könnyű fogások a kiegyensúlyozott étrend lényeges elemei. Japán, amely a világ legnagyobb halfogyasztója, és Norvégia, amely a legnagyobb halexportőr előkelő helyet foglal el azoknak az országoknak a listáján, ahol az emberek várható élettartama a legmagasabb. A távol-keleti szigetországban ez 81 év, de Norvégiában is 79 év.

A tengeri ételek kedvező élettani hatására az utóbbi időben egyre több tudományos kutatás is felhívta a figyelmet. A tengeri halak húsa ugyanis jelentős mennyiségben tartalmaz omega-3 zsírsavakat, amelyek más ételmezésben csak elenyésző mennyiségben vannak jelen. Az emberi szervezet nem képes önállóan előállítani ezeket a zsírsavakat, viszont az egészségünk szempontjából igen fontosak. A tapasztalatok szerint csökkentik a szívbetegség, a szívromok, illetve a szívritmuszavar miatt bekövetkező hirtelen szívrohamok kockázatát, kedvezően befolyásolják a csecsemők agyi fejlődését és mérséklék az ízületi gyulladással és asztmával összefüggő gyulladásokat.

Egy kis darab Norvégia Törökbálinton

A norvég Telenor Csoport tulajdonában lévő Pannon a vállalati működés minden területén igyekszik a skandináv értékeket meghonosítani. Az etikus üzleti magatartás, a környezettudatosság, a nyitott és kreatív környezet, illetve az ügyfélközpontúság teljes mértékben beépült a hazai leányvállalat életébe is. Az idei évtől kezdve pedig otthonukban is hasonlítanak az anyavállalathoz, hiszen Magyarország legnagyobb norvég környezetvédelmi beruházásaként átadták a Pannon Házat, a vállalat új törökbálinti irodaházát. A szeptemberi megnyitó ünnepségen a királyi család képviselőjében részt vett őfelsége Haakon norvég koronaherceg.

A Telenor norvégiai, fornebui irodaháza minden valószínűség szerint a világ egyik legkülönlegesebb vállalati központja. Az épület csupa fém és üveg, azonban tágas közösségi tereivel, meghökkentő művészeti alkotásaival és a legkényesebb izlést is kielégítő designbútoraival csodálatos harmóniát sugároz. Ha a Telenor-bázisból látható kilátást – a földöntúli benyomást keltő Oslo-fjordot – nem is lehet elhozni Magyarországra, a Pannon új irodaháza egy kis darab Norvégiát varázsol Törökbálintra. A huszonegyedik századot idéző modern Pannon Ház épülete környezettudatos felépítésével, modern berendezésével és szokatlan művészeti alkotásaival hívja fel magára az emberek figyelmét. A telekommunikációs cég 1200 dolgozójának otthont adó épületet Zoboki Gábor és Demeter Nóra tervezte.

FELELŐS MŰKÖDÉS

A Pannon vállalati filozófiája szerint „a felelősségteljes működés folyamat, nem állapot”. Ezért céljuk, hogy azokkal működjenek együtt, akikkel életminőség-javulást és növekedést eredményező változásokat érhetnek el. A felelős vállalati működés két fontos pillére a környezet és a társadalom iránti felelős szerepvállalás.

Munkastílusban szintén a skandináv vállalati kultúra legfontosabb elemeit vették át. Az új irodaház és az új munkastílus itthon soha nem látott egy-egyben ötvözi a nyitottságot, az inspiráló környezetet, a környezettudatosságot, a fejlett technológiát, valamint a munka és a magánélet egyensúlyát.

NYITOTTSÁG, EGYÜTTMŰKÖDÉS: A MUNKAVÉGZÉS ÚJ FILOZÓFIÁJA

A Pannon Házban a munkavégzés a Telenor új filozófiája, a New Way of Working keretében zajlik. Az interaktivitásra, együttműködésre, a közösség erejére építő módszer az építészeti koncepcióban is tükröződik. Míg egy hagyományos munkahely esetében az egyéni munkavégzésre szolgáló, illetve a közösségi terek aránya 85–15

százalék, addig a törökbálinti Pannon Házban ez az arány egyenlő. Szinte minden sarkon apró tárgyalók, megbeszélések megtartására alkalmas sarkok, egy-egy ötletelésnél jó szolgálatot jelentő padok, kanapék bukkannak fel. Az épület nyitott kialakítása az interakció, a kreativitás fontosságáról tanúskodik – arról, ahogy a formalizált, nehézkes közös munkát felváltja a szabad, informális együttműködés.

Az önálló munkavégzés zavartalanságáról a letisztult környezet és a mobilitás gondoskodik: a kollégák túlnyomó többsége laptopon dolgozik, és az épületszárnyon belül szabadon megválaszthatja ülőhelyét. Ha az aktuális projekt megkívánja, akár mindennap másik asztalhoz ülhet, de dolgozhat akár a parkban is egy padon.

HARMÓNIABAN A KÖRNYEZETTEL

A Pannon a törökbálinti központ tervezésekor és építésekor is hű maradt környezeti elkötelezettségéhez. Az új irodaházat szó szerint körülöleli a természet. Az épület a nyolchektáros Égett-völgy területének mindössze 7,5 százalékát foglalja el a

megengedett 30 százalék helyett. A terület 69 százaléka zöldterület marad, bár az előírás mindössze 40 százalék lenne. Az építés pillanatában Európa hetedik legnagyobb geotermikus energiaprojektje is ehhez az épülethez kötődik. Az épület hűtési-fűtési rendszere egy itthon egyelőre még kevésbé elterjedt megoldáson, száz méter mélyre fúrt hőszondákat alkalmazó geotermikus hőszivattyúkon alapul.

INSPIRÁCIÓ ÉS INFRASTRUKTÚRA

A vállalat filozófiája szerint egy épület akkor tölti be igazán a funkcióját, ha intellektuálisan ösztönöz és kellemes közérzetet ad. A vállalat Art projektjének keretén belül a Pannon Házban elhelyezett művészeti alkotások az épület funkcionalitásának fontos szereplőivé válnak, hiszen inspirálják, gondolkodásra, kreativitásra és interakcióra készítetik a dolgozókat. A hat méter magas fejprofilok, a belső tereket átívelő ledcsíkok és a zöldes fényű figurák, szimbólumok és jelek szintén az innovativitást, a részletekben is megjelenő formabontó gondolatíságot közvetítik.

Skandinávia

A NAPI GAZDASÁG MELLÉKLETE · 2009. NOVEMBER

Norvégia legújabb kedvence az idei Eurovíziós Dalfesztivál nyertese, Alexander Rybak. Ez a 23 éves fiatalember óriási fölényrel nyert Fairytale (Tündérmese) című saját szerzeményével. Gyerekkorában több tehetségkutató versenyen is ő bizonyult a legjobbnak, és fiatal kora ellenére nagy nevek mellett állhatott már színpadon, de az idei Eurovíziós Dalfesztivál hozta meg számára az igazi sikert. Mivel Rybak kapta a legtöbb szavazatot a részt vevő 15 országtól, nemcsak a versenyt nyerte meg, hanem egyben a jogot is arra, hogy Norvégia rendezhesse meg a 2010-es, sorban az 55. dalversenyt.

ALEXANDER RYBAK • FOTÓ: BARD LUNDE
© EMI MUSIC NORWAY

A norvég muzikalitás

■ MERÉNYI KRISZTINA

Nem tudunk olyan jelenkori zenei műfajt említeni, amelyben ne találjunk világhírű norvég együtteseket, zenekarokat és jellegzetes hangú szólóistákat. A klasszikus zene hívei sokat köszönhetnek Edvard Grieg (1843–1907) zeneszerzőnek, akinek művei és nagyszabású koncertjei messze földön híresek voltak. Az ő hagyományait követve a mai norvég klasszikus zenének is megvannak a maga kiemelkedő alakjai. A műfaj elismert zenekarai közé tartozik az Oslói Filharmonikus Zenekar, a Bergeni Filharmonikusok, a Norvég Kamarazenekar vagy éppen Leif Ove Andsnes zongoraművész, Truls Mørk csellóművész és Solveig Kringelborn szoprán énekesnő.

A világzene műfajának híres norvég képviselője Mari Boine, aki karakterisztikusan skandinávként került a köztudatba. Előadómódjában sajátos módon olvaszt-

ja egybe az ősi lapp mágiát a népi hagyományokkal. A hidegen csillogó hangzást afrikai hangszerekkel teszi különlegessé. Ugyancsak kedvelt előadóművész a norvég szaxofonos és komponista, Jan Garbarek is, aki a skandináv dzsessz műfaját képviseli. Stílusa egyszerre intenzív és visszafogott, játéka világviszonylatban is egyedülálló. Melodikus és atmoszferikus előadómódjának szép számmal akadnak magyar rajongói is.

A könnyűzenei irányzatok, mint például a norvég popzene, rock, hip-hop, metál, R&B és az elektronikus zene az utóbbi években világszerte rendkívül népszerűvé vált. A különféle stílusban alkotó együttesek tevékenységének és az új lemezkiadók megjelenésének köszönhetően a norvég popzenei élet aktívabb, mint valaha. Számos egyéni hangzású együttes ismert, többek között a Kaizers Orchestra, Big Bang, Amulet, Motorpsycho, JR Ewing, de ugyanúgy az élvonalba tartozik például a Turbonegro, Serena Maneesh, Madrugada és

Jaga Jazzist is. Az elektronikus zene világában Norvégia legnagyobb zenei exportja mind a mai napig a Röyksopp formáció. A popszakma veteránjaiként ismert A-HA tagjai csaknem húszéves zenei múlttal a hátuk mögött továbbra is komoly sikereket aratnak mind lemezeikkel, mind pedig koncertjeikkel. Egy másik kedvenc jelenleg Sissel, akinek már számos slágere született, most a nemzetközi közönséget próbálja meghódítani. A norvég zenei paletta legkeresettebb árucikke azonban hagyományosan a metálzene. Az olyan együttesek, mint a Satyricon, Red Harvest, Dimmu Borgir, Enslaved és a Mayhem Norvégiában és külföldön is egyaránt óriási rajongótáborral rendelkeznek, és a nemzetközi zenei szaksajtó a legjobbak között tartja őket számon.

Norvégia sajátos előadóinak, együtteseinek jellegzetes skandináv hangzásával a magyar közönség is rendszeresen találkozhat különböző zenei fesztiválokon és önálló koncertek alkalmával.

**BUILDING MANAGEMENT SYSTEMS
ENERGY MANAGEMENT
FACILITY MANAGEMENT**

www.thermocontrol.hu

THERMO CONTROL

INTERJÚ CECILIA BJÖRNERREL, SVÉDORSZÁG MAGYARORSZÁGI NAGYKÖVETÉVEL

Környezettudatosság és más követendő példák

Svédország nemcsak magas életszínvonaláról híres, hanem környezettudatosságáról és magasan kvalifikált szakembereiről is.

■ VARGA VIKTÓRIA

- A jövő megoldandó kérdései: koppenhágai klímacsúcs és az azutáni jövő című budapesti konferencia egyik szervezője a Svéd Nagykövetség volt. Miért tartották ezt az eseményt fontosnak?

- Nagyon komoly volt az érdeklődés a konferencia iránt, több mint 220 résztvevő kísérte figyelemmel az előadásokat. A jövő döntéshozóit akartuk elsősorban megszólítani, éppen ezért a felsőoktatásban tanuló diákokhoz próbáltunk szólni. Nemcsak azokat akartuk meghívni, akik kifejezetten környezettel kapcsolatos tanulmányokat folytatnak, hanem azokat is, akik például közgazdaságtant, mérnöki tudományokat, építészetet tanulnak, hiszen mindannyiukra szükség van az éghajlatváltozás elleni küzdelemben. Svédország számára elsődleges prioritást élvez, hogy megszülessen egy új klímaegyezmény, a konferencia így különösen fontos és aktuális volt.

- Az új klímaegyezményt a decemberi COP15 klímakonferenciától várják a résztvevő országok küldöttei. A tárgyalásokban milyen szerepe lesz a svéd delegációnak?

- Az Európai Unió soros elnöki posztját most mi töltjük be, ezért az egyik legfontosabb tárgyalópartnernek leszünk. Különösen azért, mert az EU továbbra is vezető szerepet kíván vállalni a globális éghajlatváltozás elleni küzdelemben. Az unió már döntött az állásfoglalásáról, Svédország ezt fogja képviselni a többi országgal folyó tárgyalásokon. Mindezek kimenetele természetesen függ attól, hogy az Egyesült Államok, India vagy Kína mit akar tenni a klímaváltozás ellen.

- Igaz, hogy a svédek nagyon környezettudatosak?

- Igen, azt valljuk, hogy a környezetünkről gondoskodni kell. A természetet meg kell óvni, vigyázunk a környezetre, az erdőkre, a levegő tisztaságára. Svédország azok közé az országok közé tartozik, amelyek a lehető legtöbbet tették a természet védelme érdekében és a természet pusztulása ellen.

- A magyarokat mennyire tartja környezettudatosnak?

- Az elmúlt években sokat javult a helyzet, de még nem olyan magas a környezettudatosság, mint mondjuk, nálunk, Észak-Európában. A magyarokat inkább a gazdasági növekedés, a gazdasági jólét érdekli. Így a november eleji budapesti klímakonferencián különösen jó volt látni, hogy a 20–30 év közötti korosztály mennyire környezettudatos.

- Az egyik dolog, amit a magyarok csodálnak Svédországban, az a jól működő jóléti állam. Miért annyira sikeres a svéd modell?

- Nálunk az állami szerepvállalás, felelősségvállalás nagyon nagy mértékű. Igaz, hogy magasak az adók, viszont a szociális juttatások keretében sok mindent ad az állam, családoknak járó juttatások nem szűkmarkúak, az egészségügyi ellátás és az oktatás is alapvetően ingyenes. Mi, svédek bebizonyítottuk, hogy egyidejűleg lehet megvalósítani a gazdasági növekedést és a jóléti állam kereteit. Úgy gondolom, hogy a jóléti állam alapelvei követhetők, de természetesen minden országnak megvan a maga történelme és sajátosságai, amihez igazítani kell azokat.

- Svédország a magas életszínvonal miatt vonzó hely. Sok magyar él ott?

- Valóban sok magyar él Svédországban. Új hazájuknak 1956-ban 8 ezren választották az országot, míg most mintegy 30 ezerre tehető a második generációs magyarok száma.

Ők jelentős részben hozzájárulnak a svéd társadalom sikereihez.

- Milyennek látja a két ország közötti gazdasági kapcsolatokat?

- A Gripen katonai vadászgépek megvásárlása keretében Magyarország és Svédország között kereskedelmi megállapodás jött létre, ezért ma már az összes svéd nagyvállalat jelen van a magyar piacon és jól teljesít. Úgy hisszük, hogy továbbra is itt maradnak, többségük ugyanis hosszú távú befektetésekben gondolkodik. Igaz, ehhez önkönl jelentős előrelépésekre van szükség például olyan területeken, mint a korrupció.

- Milyen a svéd üzleti kultúra?

- A magyar piacon működő legtöbb svéd cég bevezeti a svéd menedzsmentstílust is, amit a magyarok jól fogadnak. A lényege a magasan kvalifikált munkaerő, a teljesítményalapú jutalmazás, a pozícióknak megfelelő felelősségvállalás. Törekszünk arra, hogy olyan környezetet alakítsunk ki, ahol az emberek termelékenyek, mert ha jól bánnunk velük, akkor képesek a legjobbat nyújtani.

Jelenleg 500 svéd diák tanul Magyarországon, legtöbben az orvosi és állatorvosi egyetemen.

Nemzetközi szaktekintélyek a klímaváltozásról

hiszen ez az ország élenjáró a klímaváltozás elleni küzdelemben, a svéd uniós elnökség számára prioritást élvez a klímaváltozás kérdése. A több mint 220 érdeklődő három témakörben hallgathatott előadásokat: az éghajlat és a tudomány kapcsolata; az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez rendelkezésre álló műszaki módszerek; a szakpolitikák és a politika szerepe.

A konferencián felszólalt Dennis Meadows amerikai társadalomtudós, ökológus és klímakutató. A világhírű professzor szerint világszerte radikálisan vissza kellene fogni az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását. Ezt egyrészt a kibocsátás csökkentését szabályozó nemzetközi egyezményekkel lehetne megvalósítani, másrészt ügyes finanszírozással, így például a gazdagabb országok befektethetnének drágább technológiákba a szegényebb országokban. A New Hampshire-i Egyetem professzora hangsúlyozta, az emberiségnek meg kell előznie, hogy a globális felmelegedés tekintetében beinduljanak az öngerjesztő folyamatok. Ugyanakkor kiemelte, hogy a légkör szén-dioxid-tartalma még akkor is valószínűleg évszázadokig növekedne, ha az emberiség – ad absurdum – egyik napról a másikra abbahagyná az üvegházhatású gázok kibocsátását. Ez azonban nem ment fel minket az alól, hogy cselekedjünk, hiszen a környezettudatos, fenntartható megoldásoknak hosszú távon számtalan előnyük van. Éppen ezért Magyarország számára fontos lépés lenne, ha csökkentené az orosz földgáz iránti függőségét, illetve vasútjait inkább fejlesztené, mint megszüntetné.

Anders Wijkman svéd akadémikus és politikus saját országának a klímaváltozás elleni hatékony és példaértékű módszereit ismertette. Svédország a világon elsőként vezetett be úgynevezett klímaadót, amelynek hatására a korábbi 95 százalékról minimálisra csökkent a fűtéshez felhasznált szén-, illetve atomenergia. Ez segített a biomassza elterjedésében, aminek köszönhetően az országnak szinte megszűnt a fosszilisenergia-igénye. A környezetvédelmi és klímavédelmi szakember szerint az iparilag fejlett országoknak nem 20 (mint azt az EU elhatározta), hanem 40 százalékkal kellene csökkenteniük szén-dioxid-kibocsátásukat. A svéd tudós a globális felmelegedés mellett a környezeti és pénzügyi válságra is felhívta a figyelmet. A Föld népességnövekedésének egyenes következménye, hogy a környezetet az emberiség kizsákmányolja, és ennek még akkor is nagy lenne a negatív hatása, ha az üvegházhatású gázok kibocsátása drasztikusan csökkenne. Wijkman Meadowsshoz hasonlóan úgy véli, hogy Magyarországnak az energiabiztonságot alternatív források segítségével kellene megteremtenie, így nem függene az orosz energiától.

A konferenciára meghívott szaktekintélyek várakozásai szerint a koppenhágai klímacsúcson politikai nyilatkozat születik, amely egy, a közeljövőben létrejövő erős és hatékony megoldásnak készíti elő a teret. A csúcstalálkozó előrelépés lesz az ügyben, de nem fogja megoldani a problémákat. A nemzetközi tárgyalások ugyanis lassan haladnak.

Svédország élen jár a klímaváltozás elleni küzdelemben, a svéd uniós elnökség számára prioritást élvez a globális felmelegedés kérdése.

■ VARGA VIKTÓRIA

November elején A jövő megoldandó kérdései: koppenhágai klímacsúc és az azutáni jövő címmel a budapesti Svéd Nagykövetség, a Közép-európai Egyetem (CEU), a Magyar Tudományos Akadémia és a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa közös konferenciát szervezett. A rendezvényen célja az volt, hogy felhívja a figyelmet, mennyire fontos megóvnunk a bolygónkat, illetve hogy feltárja azokat a lehetséges megoldásokat, amelyeket meg kell tennünk a Föld megmentése érdekében.

A rendezvényt Svédország budapesti nagykövete, Cecilia Björner nyitotta meg. Nem véletlenül,

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ:
www.ceu.hu/climate2009

SVÉD VILÁGCÉG A MAGYAR PIACON

A siker titka a szerencsés szimbiózis

A svéd AB Electrolux az 1991-es privatizáció során vásárolta meg a Lehel Hűtőgépgyárat. A folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően a gyár termelése a kilencvenes évek végére meghaladta az évi egymilliós darabszámot, jelenleg pedig az Electrolux Lehel Kft. hazánk egyik legnagyobb ipari vállalata.

Az Electrolux Lehel Kft. hosszú és sikeres múltja tekint vissza Magyarországon. A vállalat újkori történetét 1991 óta számítják, amikor az Electrolux Csoport privatizáció keretében megvásárolta a Lehel Hűtőgépgyárat. A svéd befektetők azért döntöttek Magyarország mellett, mert stabilnak találták a gazdasági és politikai környezetet, megfelelő volt az infrastruktúra és a humán tőke, illetve jó kapcsolat volt a két ország között – ismertette a döntés hátterét Takács János, az Electrolux Lehel vezérigazgatója, az Electrolux közép-kelet-európai holdingjának

ELECTROLUX – AZ ÁTGONDOLT DIZÁJN MEGALKOTÓJA

Az Electrolux a termékfejlesztés során a vásárlói igényeket tartja maximálisan szem előtt. Szeretné, ha azok, akik az ő készülékeiket választják, nemcsak a praktikuság, jó minőség miatt döntenének egy-egy termék mellett, hanem azért is, mert pont ilyenre vágytak, régi álmukat látják formába öntve. Számunkra az átgondolt dizájn azt jelenti, hogy egyszerűbbé tegyük termékeink használatát, kellemesebbé a feladatok elvégzését, és arra biztatjuk vevőinket, hogy nyugodt lelkiismerettel élvezzék a XXI. század nyújtotta fényűzést.

TAKÁCS JÁNOS

Az Electrolux Lehel mint vállalati márka egy nagyon „erős kombináció”: az Electrolux a hovatartozást, fejlődést jelenti, míg a Lehel a tradíciót, a helyi kultúrát.

vezetője. A hazai leányvállalatnál sikeresen ötvözik a svéd és a magyar kultúra elemeit, az Electrolux Csoport és az egykori Lehel Hűtőgépgyár erős, karakteres ipari kultúráját.

A vállalat jól teljesít a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben is. Az előző évhez viszonyítva idén ugyan feltehetően csökken a termelés, de a visszaesése nem éri el a 10 százalékot. A megváltozott piaci körülményekre reagálva még tavaly költségoptimalizáló intézkedéseket vezettek be. A multinacionális vállalatok gyakorlatában természetesen nem ismeretlenek a megszorítások, a költségcsökkentés vagy a krízishelyzetek kezelése. Az Electrolux Lehelnek

így viszonylag gyorsan sikerült az új körülményekhez alkalmazkodnia. A társaság pénzügyi pozíciójának megerősítésével, készleteinek csökkentésével és költségstruktúrájának optimalizálásával meg tudta őrizni

ELECTROLUX – TÁRSADALMI FELELŐSÉGVÁLLALÁS

Az Electrolux Lehel szerint a vállalati társadalmi felelősségvállalás több mint pénzosztogatás vagy kárenyhítés – e vonatkozásban is a hatékonyság és az értéktéremtés kell, hogy vezérelje döntéseinket. A vállalat társadalmi felelősségvállalása három pilléren nyugszik: ezek egyike a színvonalas, modern és stabil munkahelyek teremtése, a munkatársak folyamatos fejlesztése, a másik a környezetvédelem, a környezetbarát termékek és gyártási folyamatok (Green Spirit program), a harmadik pedig a helyi közösségek és a rászorultak támogatása.

jövedelmezőségét, sőt arányaiban még javítani is az előző évekhez képest – emelte ki a vezérigazgató.

ELECTROLUX – SZENVEDÉLYES INNOVÁCIÓ

Az Electrolux magyarországi gyáraiban a kutatás-fejlesztés és az innováció stratégiánk fontos alapértékei. Sikerünk kulcsa a szenvedélyes innováció. Állandóan keressük az új lehetőségeket, az új utakat az előrehaladáshoz. Mindig nyitottak vagyunk arra, hogy jobban végezzük a dolgunkat, és ne féljünk kockázatot vállalni. Az innováció lehet bármilyen új vagy eltérő dolog, amely növeli a vásárlói élményt vagy más módon szolgálja a vásárló érdekeit. Ennek megfelelően nem csupán a termékek és a szolgáltatások terén bátorítjuk az innovációt és az alkotókészséget, hanem ugyanannyira támogatjuk a technológiákban, az emberi erőforrással való gazdálkodásban és az üzleti modellekben. Meggyőződésünk, hogy nehéz gazdasági helyzetben is lehet sikereket elérni, ám ehhez nélkülözhetetlen az innováció, a folyamatos fejlesztés, fejlődés. Tudás, szorgalom, felelősség és bátorság – ezek lehetnek a felemelkedés kulcsszavai.

DÍJAK ÉS ELISMERÉSEK 2009-BEN:

- Környezetvédelmi Innovációs Díj a Jászberényben gyártott Ultrasilencer Green porszívónak, Magyar Innovációs Szövetség
- Szervezési Innovációs Díj, Magyar Innovációs Szövetség
- Magyar Termék Nagydíj a Jászberényben gyártott új kondenzátoros fagyasztóládcsaládnak
- Magyar Termék Nagydíj a Nyíregyházán gyártott alulfagyasztós kombinált hűtőszekrénycsaládnak
- Gazdasági Újságírói Díj a vállalat környezetkímélő fejlesztő stratégiájáért

Érezzük jól magunkat a munkahelyünkön!

A svéd Kinnarps az „egyszerű, de nagyszerű” gondolkodás és a környezettudatosság jegyében működik és készít termékeket már 70 éve. Napjainkban az emberek számára az iroda a második otthon, a hatékony munka záloga a praktikum mellett a kényelem.

A 10 éve a hazai piacon jelen lévő Kinnarps azért tud saját területén sikeres lenni, mert következetesen egy elvet követ, amely szerint az ember szolgálata a legfontosabb, ezért otthont szeretne teremteni a munkahelyeken. Ennek a cégfilozófiának köszönheti, hogy még a gazdasági válságban is eredményesen működik.

A Kinnarps mottója a „Better at work”, a cég filozófiájának középpontjában pedig az ember és a környezet tisztelete áll. A svéd vállalat 70 éves működése alatt ennek szellemében tevékenykedett, gyűjtött össze tudást és tapasztalatot, hogy megteremtse a legideálisabb irodai és munkahelyi környezetet. Nemcsak azt tartjuk lényegesnek, hogy megfelelő legyen a közösségi tér vagy az irodai munkahely kialakítása, hanem olyan pszichoszociális tényezőket is figyelembe veszünk, amelyek a mai világban a megnövekedett stressz miatt egyre fontosabbak ahhoz, hogy jól érezzük magunkat a munkahelyünkön – mondta el lapunknak István Rita, a Kinnarps Hungary Kft. ügyvezető igazgatója.

Tapasztalataik szerint növekszik azoknak a cégvezetőknek a száma, akik fontosnak tartják, hogy óvják a munkatársak lelki és testi épségét. Tisztában vannak azzal, hogy ha a döntéshozatali szervezeti struktúra nem megfelelő, az komoly stresszt okozhat a kollégáknál. Célszerű olyan munkakörnyezetet kialakítani, ahol ezeket a pszichoszociális elemeket is mérni lehet. Ergonómiai mérésekkel ugyanis az esetleges szervezeti anomáliák korrigálhatók, a csendes és a hangos zónák optimalizálhatók vagy a szervezeti kommunikációs útvonalak lerövidíthetők – hangsúlyozza a cégvezető. A komplex térkialakításra tehát a mai világban egyre nagyobb szükség van.

A természetes és inspiratív munkakörnyezet közötti legelőkeltebb harmónia akkor érhető el, ha érzékszerveink „kedvére” teszünk, a természetben található összhangot valósítjuk

meg a belső térben is. A Kinnarps PlanAir Office Concept szolgáltatás lényege, hogy az érzékszerveket, hangulatot megfelelő fényvel, hanggal és színekkel stimulálják. Ennek szerves részét képezik a formatervezett irodabútorok és lakberendezési tár-

A skandinávok, ezen belül a svédek rendkívül környezettudatosan élnek és gondolkodnak. A Kinnarps már sok olyan példányértékű környezetvédelmi belső eljárást kidolgozott, amelyek elismerést szerzett a világon. A vállalat a Környezettudatos Vállalatok Egyesülete által akkreditált első zöld iroda. Itt értelemszerűen a vállalati folyamatok nagyon végiggondoltak: csak környezetbarát csomagolóanyagot használnak, a szállítás ökodízel üzemanyaggal történik, a termelésben fennmaradt melléktermékekből briketteket préselnek.

gyak. A Kinnarps ezért vásárolta meg 2004 végén a jó nevű skandináv dizájn cégeket, a Materiát és a Skandiformot. A jól megtervezett színes és formák azokon a területeken fontosak, ahol a belső vagy a külső kommunikáció folyik, mert amellett, hogy felhasználóbarátok, jó rájuk nézni, és az ott dolgozók hangulatára is hatnak, ezáltal növelhetik a teljesítményt is – emelte ki István Rita.

A Kinnarps életében a forma mellett másik fontos terület az innováció. Nem véletlen, hogy a skandináv térségben is egyedülálló, államilag akkreditált terméklaboratóriummal rendelkeznek, ahol nem melleleg szigorú szabványellenőrzéseket végeznek. Az innováció elképzelhetetlen lenne fiatal, friss, kreatív terméktervezők bevonása és pályázatok nélkül – fejtette ki a szakember. Ennek köszönhető, hogy a termékpalettán olyan egyedülálló termékek vannak, mint például a hangtompító tulajdonsággal rendelkező asztalok vagy az irodába tervezett hintaszék, amelyben könnyebben születnek kreatív gondolatok.

A Sony magyarországi központját is a Kinnarps rendezte be.

A LEGNAGYOBB PRESZTÍZSÚ TUDOMÁNYOS KITÜNTETÉS

A tudomány a nagy emberek nagy tetteiből származik

A legrangosabb elismerés minden alkotó számára kétségtelenül a Nobel-díj. A tudományos kitüntetés alapító Alfred Nobel pedig ennek köszönhetően az egyik legismertebb svéd a világon.

Az idei díjazottak

Az idei év nagy meglepetésekben bővelkedett: elsőként kapott nő, Elinor Ostrom amerikai professzor közgazdasági Nobel-emlékdíjat, illetve a békedíjat maga az Egyesült Államok elnöke, Barack Obama nyerte el.

Irodalmi Nobel-díj:

Herta Müller romániai születésű, Németországban élő író

Kémiai Nobel-díj:

az angol Venkatraman Ramakrishnan, az amerikai Thomas A. Steitz és az izraeli Ada E. Yonath megosztva a riboszómákkal kapcsolatos alapvető kutatásokért

Fizikai Nobel-díj:

a hongkongi egyetemről Chales K. Ka, illetve az Egyesült Államokból Willard S. Boyle és George E. Smith az optikai kábelen történő kommunikáció alapjainak kidolgozásáért, illetve a képalkotásban új távlatokat nyitó CCD-érzékelő kifejlesztéséért

Orvosi-életteni Nobel-díj:

Elizabeth H. Blackburn, Carol W. Greider és Jack W. Szostak megosztva a telomeráz és a telomeráz enzim felfedezéséért, illetve az ezekkel kapcsolatos úttörő kutatásokért

Nobel-békedíj:

Barack Obama a „nemzetközi diplomácia és a népek közötti együttműködés terén kifejtett rendkívüli erőfeszítéseiről”

Közgazdasági Alfred Nobel-emlékdíj:

két amerikai professzor, a Bloomingtonon oktató, a közvagyon hasznosításának egyik legismertebb kutatója, Elinor Ostrom és a Berkeley egyetem tanára, a cégeken belüli intézményi megoldásokkal foglalkozó Oliver E. Williamson

■ VARGA VIKTÓRIA

A maga 335 szabadalmával – találmányai közül a legismertebb a dinamit – Alfred Nobel a XIX. század egyik legtermékenyebb feltalálója volt. Mindezek ellenére mégsem kivételes tudományos pályája tette világhírűvé, hanem az a díj, amely a nevét viseli. A tudós nemcsak feltalálóként, hanem üzletemberként is sikeres volt, szabadalmaira alapozva húsz országban működtek vállalatai. Ennek köszönhetően tetemes vagyona tett szert, de mivel gyermeke nem született, vagyona nagy részét végrendeletében az általa létrehozott Nobel Alapítványra hagyta.

Az örökség kamataiból pedig évente azok a kutatók részesülnek, akik a fizika, kémia, orvostudomány, irodalom területén kimagasló eredményeket értek el, az emberiség javára folytattak tudományos munkát, illetve a békéért tettek erőfeszítéseket. Sőt a Svéd Állami Bank 1968-ban alapított egy hatodik, közgazdasági díjat is Alfred Nobel emlékére. (A díjat hivatalosan Alfred Nobel-emlékdíjnak nevezik, tehát nem közgazdasági Nobel-díjnak.)

Nobel konkrét teljesítmény, eredmény és nem tudományos pálya vagy életmű elismerésére szánta a díjat. Szakmai szervezetek vezetői, akadémikusok, professorok, tudósok jelölhetnek valakit Nobel-díjra, a kiválasztottak személyét azonban titok övezi. Sőt mind a jelöléssel, mind az odaítéléssel kapcsolatos dokumentumok archívumához ötven évig nem lehet hozzáférni. Az elismerésben csak élő személy részesülhet, és a Nobel-békedíj az egyetlen, amelyet szervezetek is megkaphatnak.

A díjat minden évben december 10-én, Nobel halálának évfordulóján a mindenkori svéd király

személyesen adja át a Stockholmi Koncertteremben látványos ceremónia keretében. Az ünnepséget a Stockholmi Városházán díszvacsora követi. Egyedül a békedíjat nem Stockholmban adják át, erre mindig Norvégia fővárosában, Oslóban kerül sor. A Nobel-díj a kivételes szellemi teljesítmény legnagyobb nemzetközi elismerésének számít, hiszen világraszóló tudományos elismerést jelent nemcsak a díjazott, hanem a nemzete számára is.

Mi, magyarok is számos Nobel-díjjal büszkélkedhetünk. Az ugyanakkor sajnálatos tény, hogy a magyar tudósok zöme más országoknak szerzett elismerést, hiszen már nem Magyarországon ért el világviszonylatban egyedülálló eredményt. A Nobel-díj történetében mindössze két olyan magyar díjazott volt, aki Magyarországról utazott ki a stockholmi ceremóniára: 1937-ben Szent-Györgyi Albert, akit orvosi Nobel-díjjal tüntettek ki, és 2002-ben Kertész Imre, aki Sorstalanság című művéért részesült az elismerésben. Eddig 16 magyar vagy magyar származású tudós kapott Nobel-díjat, legutóbb 2004-ben Herskó Ferenc biokémikus.

A Nobel-díjat első alkalommal 1901-ben ítélték oda

INTERJÚ MAD SANDA U-JENSENNE L, DÁNIA MAGYARORSZÁGI NAGYKÖVETÉVEL

Jól működő kapcsolatok, sikeres együttműködések

A dánok és a magyarok sok mindenben hasonlítanak egymáshoz a két kultúra különbözősége ellenére. A nemzetek kapcsolata jó, szoros az együttműködés, ám a nagykövet még szorosabbra szeretné fűzni a szálakat.

A dán-magyar együttműködések legfontosabb területei az energiaszektor és a környezetvédelem.

■ VARGA VIKTÓRIA

– Hogyan jellemezné a dánokat? Általában milyen a róluk kialakult kép más nemzetekben?

– Dánia a világ legboldogabb országa. Ez derült ki hivatalosan is a legutóbbi nemzetközi értékrend-kutatási vizsgálatból, a World Values Surveyből. A felmérésben, amelyben 97 ország vett részt, mindössze két egyszerű kérdést tettek fel azzal kapcsolatban, hogy az emberek mennyire boldogok, illetve elégedettek az életszínvonalukkal. Más kutatásokkal ellentétben, amelyek gazdasági szempontokat is figyelembe vesznek, azt tapasztalták, hogy az anyagi jólét nem az egyetlen oka a boldogságnak. A személyes szabadság ennél jóval fontosabb, azaz a szabadság minden értelemben.

– Ön szerint a dánok milyennek látják a magyarokat? A dán-magyar kapcsolatok jónak mondhatók?

– A magyarok nyitottak és muzikálisak. Szeretik a finom ételeket és italokat, ami közös vonás bennünk, és vérbeli társasági emberek. A statisztikákból kiderül, hogy sokkal szorosabb a két nép közötti kapcsolat, mint ahogy azt feltételezik. Évente mintegy 100 ezer dán turista érkezik Magyarországra, ami egyértelműen annak a jele, hogy nagy az érdeklődés az önk országára iránt. Többek között kivételes és vonzó kultúrája miatt tartjuk érdekesnek Magyarországot.

– A dán cégek működése sikeres a magyar piacon? Könnyen beilleszkedtek a magyar üzleti környezetbe?

– Nagyon sok dán nagyvállalat van jelen a magyar piacon, az ő integrációjuk a magyar üzleti életbe abszolút problémamentes volt. Ezek a vállalatok folyamatosan fejlesztenek, ami azt bizonyítja, hogy számukra megfelelő az itteni gazdasági és üzleti környezet. Nem véletlen, hogy becsléseink szerint a dán cégek mintegy 30 ezer munkavállalót foglalkoztatnak. Sőt jó néhány dán cég az eltérő regionális fejlettséget figyelembe véve olyan országrészben telepedett le, ahol segíthet a felzárkózásban.

– Elsősorban mi vonzza a dán vállalatokat?

– A dán cégek tudást és technológiát közvetítenek, de céljai eléréséhez szükségük van a magyar munkaerőre. Sokan emiatt

MAD SANDA U-JENSEN

jönnek, persze a kompetencia mellett természetesen nem elhanyagolható tényező a dán és magyar bérek közötti különbség, ám úgy gondolom, hogy a képzett munkaerő meglelte ez utóbbinál jóval többet nyom a latban. Egy dolog azonban problematikus, mégpedig a nyelvtudás hiánya. Szerencsére a mai oktatási rendszer egyre nagyobb hangsúlyt helyez erre a kérdésre, ezért a fiatal generáció már kedvezőbb helyzetben van.

– Dániában mi jellemzi az oktatási rendszert? Sok a dán diák a magyar egyetemeken, főiskolákon?

– A dán iskolarendszer szabad bejutást biztosít a felsőoktatásba, van elég hely azok számára, akik tanulni szeretnének. Ez az oka annak, hogy Dánia részéről nem merült fel az igény – szemben más skandináv országokkal –, hogy diákjai Magyarországon tanuljanak, itt szerezzenek diplomát. Viszont számos olyan dán hallgató van, aki részképzésben vesz részt, így fél vagy egy évet tölt

Magyarországon. Nincs kétségem afelől, hogy a két nép közötti kapcsolat megerősítésére az egyetemi közeg nagyon jó lehetőségeket ad.

– A környezettudatos gondolkodást hogyan szeretnék meghonosítani hazánkban?

– Az utóbbi néhány évben több közös projektünk volt Magyarországgal. Ebből a célból 2007-ben találkozott a dán és a magyar miniszterelnök, és megállapodtak abban, hogy szorosabb együttműködésre van szükség. Több szemináriumot, konferenciát tartottunk, amelyek során főleg a gyakorlati megoldásokra helyeztük a hangsúlyt. Ilyen például a szennyvízkezelés, szélenergia telepítése vagy a távfűtési technológia fejlesztése. Jól látható tehát, hogy az energiaszektor és a környezetvédelem a legfontosabb területei az együttműködésünknek.

– Mint nagykövetnek mi a küldetése Magyarországon?

– Azt szeretném, ha a kapcsolatok a két nép között erősödnének. Mivel mindkét nemzet az EU tagja, ehhez adottak a feltételek. Az a célom, hogy minél szorosabb kapcsolatot építsünk ki egymással. Magyarországon szerencsére az új generációt már nem bénítják meg a régi politikai rendszer korlátai, s ezzel megnyílt előttük a lehetőségek széles tárháza.

Klímacsúcs Kopenhágában

Idén decemberben Dánia lesz a házigazdája a COP15 klímaváltozással foglalkozó konferenciának, melytől a résztvevők a Kiotói Jegyzőkönyvet felváltó új megállapodást várták, ám az APEC november közepi szingapúri tanácskozása után biztosra vehető, hogy ez még várat magára.

Az üvegházhatású gázok, elsősorban az egyre növekvő szén-dioxid-koncentráció és az emberek okozta károsanyag-kibocsátás miatt a Föld éghajlata melegszik. Ahhoz, hogy elkerüljük a súlyos következményeket, fontos, hogy globális szinten minél előbb cselekedjünk, összehangolt stratégia mentén mentsük a menthetőt. Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény – melyhez szinte a világ összes országa csatlakozott – és a kiotói jegyzőkönyv keretein belül folynak ezzel kapcsolatban tárgyalások. Az utóbbi szerint az aláíró országoknak a 2008–2012 közötti időszakban átlagosan öt százalékkal az 1990-es szint alá kell csökkenteniük kibocsátásukat.

A kiotói jegyzőkönyv azonban csak 2012-ig érvényes, de ezután is szükség van egy útmutatásra. Ezen már időben elkezdtek dolgozni az Éghajlatváltozási Keretegyezményben részt vevő országok, az első fontos lépés a Bali szigetén 2007-ben megrendezett 13. Conference of the Parties (COP) volt. A tervek szerint a kiotói jegyzőkönyvet felváltó új megállapodást az idén decemberben Kopenhágában megrendezésre kerülő COP15 elnevezésű klímakonferencián szeretnék volna végleges formába önteni. Mivel az Ázsiai és Csendes-óceáni Gazdasági Együttműködési Szervezet (APEC) november közepi szingapúri tanácskozásán résztvevő vezetők egyetértettek abban, hogy 2010 közepéig (bonni találkozók) vagy még későbbre kell halasztani ennek az egyezménynek a megkötését, ezért Kopenhágában csak egy politikai nyilatkozatot kell elfogadni.

A klímacsúcs házigazdájának, Dániának terve az volt, hogy elfogadtassa a résztvevőkkel: 2050-ig 50 százalékkal csökkentsék az üvegházhatású gázok kibocsátását. Az országok 2012 utánra még nem vállaltak konkrét kötelezettséget, így viták várhatók ennek mértékéről. Az persze biztató, hogy a magas károsanyag-kibocsátó országok az elmúlt két évben nagyra törő klímatorvényeket fogadtak el. A többiek új célokat tűztek ki és a politika jóváhagyta ezeket. A fejlett és a fejlődő országok egyaránt elkötelezték magukat, hogy elfogadják azokat a célokat és vezérelveket, amelyek segítenek majd megfékezni a kibocsátást – fejtette ki véleményét Jens Christian Andersen, a Dán Királyság magyarországi helyettes nagykövete. Egyben azt is hozzátette, hogy Dánia már a kiotói egyezményben is nagyon magas, 21 százalékos csökkentést tűzött ki célul.

Dánia azok közé az országok közé tartozik, ahol folyamatosan csökken a fosszilis energiahordozóktól való függés és a szén-dioxid-kibocsátás. Az elmúlt több mint 25 évben képesek voltunk mindkettőt átlagon felül csökkenteni – folytatta Jens Christian Andersen. Emellett azonban az is sikerült, hogy a gazdasági teljesítmény nagymértékben növekedjen. Ez jó példa arra,

hogy a gazdasági fejlődés és fenntartható fejlődés létezhet együtt. Talán az sem véletlen, hogy Kopenhágát a világ legélhetőbb városának választották. A dán export egyik meghatározó tényezője a fenntarthatóság, hiszen jelentősen bővült a környezetvédelmi és energiatechnológiai kivitele. Annak ellenére, hogy alig vannak vízienergia-forrásai és nincsenek hosszú távú tapasztalatai a biomassza-felhasználásban, Dánia a megújuló energiát használó országok élmezőnyébe tartozik. A megújuló energiák aránya 2011-re 20 százalékra nő, 2020-ra viszont már 30 százalék az elvárás – emelte ki a helyettes nagykövet. Nem véletlen tehát, hogy a megújuló energiaforrások alkalmazása mellett az energiabiztonságra is nagy hangsúlyt helyeznek.

A klímaváltozással kapcsolatos teendők tehát kiemelten fontosak Dániában, éppen ezért a konferenciára is nagyon készülnek. Az előzetes becslések alapján 170 ország minisztere, 12-15 ezer résztvevő és akár háromezer újságíró érkezik majd az eseményre. A december 7–18. között megrendezésre kerülő klímacsúcs az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményét aláíró valamennyi ország képviselteti magát. Az a cél, hogy létrejöjjön egy megállapodás, amelyben két szándék fogalmazódik meg – mondta Andersen. Az első egy politikai iránymutatás az Éghajlatváltozási Keretegyezmény-tárgyalásokhoz egy új legális keretrendszer mentén, a másik pedig elfogadni egy kötelező érvényű politikai megállapodást, amely hamarosan érvénybe léphet és ezáltal gyors cselekvést biztosít a globális felmelegedés elleni harcban. A legideálisabb megállapodás nagyra törő célokat, gyakorlati lépéseket és célirányos cselekvést fogalmazna meg. A 2010 közepén esedékes bonni találkozón talán a kiotói protokollt felváltó egyezmény is megszületik.

KLÍMABARÁT ÉRDEKESSEGEK KOPENHÁGÁRÓL ÉS A KONFERENCIÁRÓL:

- a kopenhágai kikötő vize olyan tiszta, hogy fürödni lehet benne
- Kopenhága központjában elektromos buszok közlekednek
- a világon először bioüzemanyaggal működő limuzinok fogják szállítani a VIP-vendégeket
- nem lesz palackozott víz a konferencián, hanem környezetbarát csészékben lehet majd csapvizet inni
- Kopenhágában 350 kilométernyi bicikliút és 40 kilométernyi zöld kerékpárút van
- Kopenhágában a kerékpározás az élet szerves része, hátról egy ember biztosan ezzel megy dolgozni vagy iskolába (a konferencia résztvevői számára ingyenes lesz a biciklibérlés)
- a kopenhágai klímakonferencia szén-dioxid-semleges lesz

A FARMEREK ÁLTAL ÉVENTE MEGTERMELT
TEJ 10,5 MILLIÓ KILOGRAMM

Közelebb a természethez!

A skandinávok szeretnek minél közelebb lenni a természethez. Így nem véletlen az sem, hogy a dánok egyik nemzeti kincse a tej, amelynek minősége a dús legelőknek köszönhetően mindig első osztályú. A természetes összetevők és ízvilág, az egészséges termékek arra hivatottak, hogy közelebb hozzák a természetet.

A dán élelmiszeripar zászlóshajója, az Arla Foods a zöld legelők és a szorgos farmerek nélkül nem állna a tejipari cégek európai ranglistájának nyolcadik helyén. Az évente közel kilencmilliárd dolláros forgalmat lebonyolító vállalat nyolcezer dán és svéd paraszt tulajdonában van, ők a lehető legmagasabb árat kapják annak fejében, hogy mindig a legjobb minőségű tejet állítsák elő.

Az Arla Foods-termékekkel több mint száz országban találkozhatunk, a termelés több mint egy tucat országban folyik, és több mint húsz országban található értékesítési irodánk – hangsúlyozta Kaposvári Anna, a hazai képviselő értékesítési vezetője. Három fő márkájuk, az Arla, a Lurpak és a Castello a legmagasabb minőséget képviselik saját területükön, hiszen a dús legelőknek köszönhetően a tej minősége szinte teljesen állandó. A jó földrajzi adottság azonban kevés lenne a sikerhez, komoly minőségi követelmények és élelmiszerbiztonság nélkül mit sem érne, sőt nagyon fontos a termékfejlesztés is.

A minőség azonban magasabb árral jár, a fogyasztókat pedig meg kell győzni arról, hogy érdemes többet fizetni a sajtért vagy vajért. A 16 ezer alkalmazottat foglalkoztató Arla Foods tisztában van termékei értékével, ez áll kommunikációjának középpontjában is. A húzónevek estében hosszú idő alatt felépített imázsról van szó, ennek a természetközelség mint skandináv jellegzetesség áll a középpontjában. Az idősebb

generáció számára a gyerekkorból jól ismert „tisztá” ízeket idézik fel, az egészségtudatos fiatalabb korosztályt pedig az E-adalékok hozzáadása nélküli termékekkel győzik meg. A cég csak megfelelő alapanyagokkal dolgozik, amit az is bizonyít, hogy a tejszínből készült dán vaj, a több mint 100 éves Lurpak többszörös díjnyertes.

Ez utóbbival, valamint az Apefina sajttal, illetve Castello (korábban Danablu néven forgalmazott) nemespenészes sajttal a 90-es évek közepe óta Magyarországon is találkozhatunk. Az Arla Foods évente mintegy 600 tonnát értékesít nálunk ezekből a termékekből – mondta el Kaposvári Anna. A higiénia nagyon fontos számunkra, nemhiába tartozunk azok közé a tejipari cégek közé, amelyek kóser termékeket is készítenek, illetve az áru életútjának követésére is komoly gondot fordítunk – tette hozzá a szakember. Az organikus termékek terén ráadásul nincsen versenytársuk, a világon a legtöbb bioterméket ők értékesítik. Így valóban elmondhatják magukról, hogy náluk senki sem került még közelebb a természethez – legalábbis a tejipari szereplők közül.

LURPAK, A DÁNOK EGYIK BÜSZKESÉGE:

- a Lurpak márkanévben a lur szó egy ókori skandináv fúvós hangszer nevére utal
- 2002-ben BSM (Butters, Spreadables, Marges) kategóriában a Lurpak világsztár lett, és azóta is tartja ezt a helyet
- 1 kilogramm Lurpak vaj több mint 20 kilogramm tej felhasználásával készül

Kulturális sokk Skandináviában

Milyenek látja egy magyar üzletasszony a skandinávok életét? Megnyugtatónak találhatja a stresszmentes környezetet, csodálhatja az erős tradíciókat, ám a kulturális sokk után felocsúdva magyar temperamentumával új perspektívákat nyithat az üzleti életben – főleg, ha coach.

■ VARGA VIKTÓRIA

Skandináviában a jól bevált munkamegosztás a következő: a finneknek jó ötleteik vannak, amelyeket a pontos, minőségi munkára törekvő svédek megvalósítanak. A terméket ezután a dánokra bízják, hiszen ők tudják azt a legjobban eladni, főként a nagy jólétben élő norvégoknak. Ami viszont mindnyájukban közös, az a nyitottság a legújabb, leghatékonyabb technológiára – állítja Juhos Katalin, aki négy évig a Reuters regionális üzletfejlesztési vezető kiküldöttjeként dolgozott a régióban. Az ide látogatót stresszmentes környezet, nyugodt emberek fogadják. Természetesen jó érzés ilyen környezetben élni, ám vezetőként dolgozni jóval nagyobb kihívás, mert nehéz őket motiválni, kimozdítani a komfortzónájukból – teszi hozzá a coach.

Az emberi kapcsolatok nagyon fontosak az itt élők számára, ami az üzleti életben is megnyilvánul. Figyelmese és érdeklődők, erős identitástudat és egymás iránti bizalom jellemzi őket. Nyíltságukból adódik, hogy a kollégák egymás háta mögött is csak jót mondanak egymásról. A hagyományaikhoz rendkívül ragaszkodnak és ez nagy összetartó erőt jelent – emeli ki a szakember. Igazi nemzeti rítus minden ünnep: a svéd folyami rák ünnepe, a norvég nemzeti szabadság-ünnep vagy éppen a decemberi Szent Luca-nap.

A jóléti állam kapcsán általában olyan pozitívumok jutnak eszünkbe, mint a nagyon erős szociális háló és a nemek közti egyenlőség. Skandináviában az emancipáció magas fokára jutottak el, ugyanis nemcsak beszélnek a női egyenjogúságról, hanem ez a mindennapi életük szerves részét képezi. Talán a skandináv nőknek ezért nincs a karrier terén erős bizonyítási vágyuk, és a magas életszínvonalhoz sem szükséges vezetői pozícióban lenniük. A svéd parlament törekszik a férfi és női választott képviselőinek egyenlő számára. Az „erős nő” már a skandináv mesékben is megjelenik, ahol gyakori a kislány főhős, aki erős, okos és talpraesett.

A svédek a precizitásukról híresek: mire létrejön egy termék vagy szolgáltatás, hosszú döntési folyamat előzi meg. Ez azért van, mert mindenki véleménye számít, a kollégák tudnak az ügyek minden egyes fázisáról és hozzá is szólnak. A legtöbbször így az arany középutat választják, mert az megfelel a többség elképzeléseinek, általában nem képviselnek extrém álláspontokat – hangsúlyozza Katalin. Az ilyen munkamódszerrel ugyan lassabban születnek meg a döntések, ám a megvalósítás gyors és pontos.

A dánok egyenes, öntudatos emberek, igazán színes egyéniségek. Az üzleti életben azonban érhetik meglepetések a külföldit. Cégpolitikájuk ugyanis nagyon zártnak tűnik, a vezetők szinte megközelíthetetlenek. Ez azért furcsa, mert saját bevallásuk szerint temperamentumukban hasonlóan érzik magukat a magyarokhoz, szerintük éppen olyan extrovertált emberek, mint mi. Ám az üzlet, az üzlet, így ott más szabályok érvényesek.

A norvégok rendkívül jó életkörülmények között élnek, ami nem csoda, hiszen náluk a jóléti állam tökéletesen működik. Annak ellenére, hogy van mit a tejbe aprítaniuk, nem hivalkodók, ennek oka talán

természetbarát és az egyszerűt, de nagyszerűt előnyben részesítő életszemléletük.

Erre a fajta felfogásra nehéz ráhangolódnia egy magyarnak, ám ha sikerül, sokat tanulhat tőlük. Számtalan impulzust kap, és a kulturális sokknak köszönhetően személyes és szakmai fejlődése igen intenzív lesz, akárcsak Juhos Katalinnak. Egy kreatív és temperamentumos magyar szakember, akit az innováció vezet, számtalan változást hozhat a skandinávok kényelmes életébe. Egy interkulturális coachnak éppen az a feladata, hogy felismerje a kulturális akadályokat, és azt is, hogy miként lehet ezeket a legkönnyebben áthidalni.

Az itt élők nagyon szeretik a kényelmet. Ezt támasztja alá a skandináv minőségi és kifinomult dizájn. A norvégoknak erre külön szavuk van, a „koselig”, ami hangulatos bensőséget jelent.

www.borealis-partners.com
Coaching – tréning – szervezetfejlesztés
 – üzleti és interkulturális coaching
 – személyes szakmai fejlesztések
 – szervezetfejlesztés

Skandináviára az érintetlen természet, vadregényes tájak, emberközeli városok és fejlett infrastruktúra jellemző. Minden országnak megvan a maga sajátos bája. Norvégiában a drámai völgyek és a gyönyörű fjordok, Dániában a szelíd lankák és a homokos strandok, Svédországban pedig a tavak és gazdag élővilág várja a látogatókat.

Barangolás

Norvégia – a fjordok országa

Norvégiában együtt van jelen a városi forgatag és a vidék csöndje; a bevásárlóközpontokban és a luxusautótkban egyaránt megtalálható az iránytű és a hátizsák; a csúcstechnológia mellett a hagyomány is szilárdan tartja magát.

Az ország keleti felén sík szántóföldek, lankás rétek és magas hegyek teszik változatosá a tájat, amely az ország legsűrűbben lakott vidéke. Itt található a főváros, Oslo, amely a képtárak, kávézók, üzletek és az éjszakai élet helyszíne is egyben. Igazi sportos városnak tekinthető, hiszen a környékén számos sí- és sítutópálya, valamint síugrószánc található, a közelben pedig az Oslo-fjord hatalmas, védett víztömege alkalmas szörfözésre és hajókázásra. Ezen a vidéken található Norvégia legrégebb városa, Tonsberg, a legnagyobb norvég tó, a Mjosa és 2469 méterével a legmagasabb hegy, a Galdhopiggen is.

A világon kevés hely kínál olyan sok természeti látni-valót, mint Nyugat-Norvégia. A mély és keskeny fjordok meredek hegyoldalak között kanyarognak, a hegyekből pedig vízesések zúdulnak alá, de vannak vidékek, ahol a virágba borult gyümölcsfák hófedte hegycsúcsokkal olvadnak egybe. Ezen a részen az egyik legkedveltebb látványosság a Brudeslor vízesés, de érdemes megtekinteni Trollstigen és Orneveien hajtókanyarokkal szabdaltszerűségeit is. A partvidéken a turistákat Bergen és Stavanger városa vonzza, itt egymás mellett található a különféle színű faházakból álló óváros, a modern és forgalmas kikötő, valamint az olajfeldolgozó üzemek alkotta modern ipari negyed.

Az ország középső részén fekszik Trondheim, amely régebben az ország politikai, gazdasági és vallási központja volt. Napjainkban viszont inkább a fából készült épületei, illetve Skandinávia legnagyobb középkori építményének számító Nidaros Dóm a legfőbb nevezetességei. Északra pedig elsősorban a Lofot-szigetcsoport monumentális sziklaképződményei miatt érdemes ellátogatni. Ez a környék tehát rengeteg felfedezni-valót rejt. Éppúgy megismerkedhetünk az itt élő északi őslakók, a számik kultúrájával, mint az „Észak Párizsának” nevezett Tromso nyüzsgő életével.

Délen a tartósan kellemes nyári időjárás miatt tengerparti nyaralóhelyek és kikötők, míg a belső vidékeken hegyek és völgyek, édesvízi horgászatra alkalmas tavak, erdőségek és tágas fennsíkok várják az utazót.

Svédország – a

Svédország kilencmillió lakosával és hatalmas területével Európa egyik legritkábban lakott országa. Éghajlata – északi fekvéséből adódóan – szélsőséges, de a meleg Golf-áramlatnak köszönhetően az ország nagy része mégis lakható és művelhető.

Az ország legészakibb pontjától (Trekriksröset) a legdélibb kiszögellésig (Smygehuk) – ez mintegy 1600 kilométer – a táj igen változatos. A hatalmas lappföldi hegyvidék kopár szikláit, törpenyírdőit és áthatolhatatlan mocsarait a Skandináv-hegység váltja fenyőerdőkkel, tavakkal és örvénylő folyókkal, míg a tengerparton teljesen más természeti kép tárul elénk, több tíz ezer, nagyrészt lakatlan kisebb nagyobb szigettel, sziklaszirtelemmel.

Stockholm, a főváros maga is szigetekre épült. A városban paloták és pihenőhelyek szegélyezik a partokat, ahol butikok, kávézók, kulturális rendezvények helyszínei sorakoznak. A „vízen lebegő város” jelképe a városháza, ahol harangjátékkal szórakoztatják a látogatókat. Turistaként érdekes látványosság a felújított Parlament épülete (Riksdaghuset), a királyi palota, a Kungliga Slottet és az óváros is, akárcsak a 12 kilométer hosszan elnyúló Ekoparken, a világ első városban épült nemzeti parkja. A nyugati parton fekszik a világ egyik legrégebbi városi parkja, a Skansen.

Skandináviában

az északi fény hazája

vő Göteborgban a nyüzsgő nagyvárosi életet élvezhetjük. Itt a legkedveltebb turisztikai célpont a hajót formáló operaház és a világ egyik legnagyobb hajómúzeuma, a Maritima Centrum. Malmö, az ország harmadik legnagyobb városa kikötőjének nevezetessége a város látképét meghatározó Malmöhus kastély, Skandinávia legnagyobb terén, a Stortorgeten pedig a városháza. Malmötól 40 kilométerre a déli part mentén nyári üdüllőhelyeket és strandokat találhatunk, de az itteni szigetek rendkívül változatos madár-, állat- és növényvilágukról is ismertek.

Svédország azoknak ajánlható, akik kedvelik a természetet, a változatos tájat és az aktív pihenést. Számos olyan sportos kikapcsolódásra van lehetőség, mint a horgászat, golfozás, lovaglás, túrázás, vitorlázás és a síelés. A legismertebb és legvonzóbb turistaattrakció viszont minden bizonnyal a természet játéka. A tavaszi és kora nyári hónapokban a napok egyre hosszabbak és világosabbak, míg végül június végén, a nyári napforduló idején az ország északi részén a Nap már egyáltalán nem nyugszik le. A lappföldi éjféli napfény ellentéte, a teljes sötétség szintén turistalátványosság, az északi fény játékos színvilága még a mínusz 30 fokok hideg ellenére is sokakat vonz.

Dánia – a kerékpárosok birodalma

Földrajzi értelemben Közép-Európához, kulturálisan azonban Skandináviához tartozó Dánia több mint 400 szigetből áll. A valamivel több mint 5 millió lakosú országot csupán délen határolja szárazföld, a többi irányból tenger veszi körül. Az ország alig 100 szigete lakott, ám ezek közé tartozik az autonómiával rendelkező Feröer-szigetek és Grönland is.

Az ország területe szinte teljesen sík, az átlagos tengerszint feletti magasság 31 méter, és a legmagasabb pont is alig haladja meg a 170 métert. Az időjárás az enyhe telek és hűvös nyarak jellemzik, valamint a sok csapadék és erős szél.

Dánia a kerékpárosok országa – számuk meghaladja a gyalogosokét –, az egész országot fel lehet fedezni ezzel a közlekedési eszközzel. Itt egyébként is minden közel van, autópályák, vasútvonalak és látványos hidak kötik össze a nyugati országrészt a kelet felé, és haladnak Németországból Dánia érintésével Svédországba. Persze komphajókból is sok van, mivel ezek kötik össze a szigeteket és szelik át a fjordok – így nevezik a dánok a nagyobb tavaikat – vizét.

Zealand keleti részén található a főváros, Koppenhága, egyben Skandinávia legnagyobb forgal-

mú városa. A történelmi kikötőváros bővelkedik a nevezetességekben, az óváros, a kastélyok, templomok, múzeumok, a tengerparti sétány, a Tivoli-kert számos lehetőség a városnézésre és a kikapcsolódásra. Nyugaton Jütland kapcsolja az országot Európához. Ez a tengerbe nyúló félsziget voltaképpen Dánia szárazföldje. Folyókkal és patakokkal szabdalta, erdőkkel tarkított lankák jellemzik, míg a parton viking emlékek, kastélyok várják az ide látogatókat. A nyugati partszakaszon hosszú kilométereken át elnyúló, széles, homokos strandokkal és homokdűnével találkozhatunk, amelyek nyaranta fürdőzők ezreit vonzzák. A Jütland-félsziget keleti partvidéke Dánia egyik legszebb része, a környék számos történelmi emlékekkel és kulturális nevezetességgel büszkélkedik. A „világ legkisebb nagyvárosának” tartott Arhus is itt található, amelyet élénk egyetemi élete és számos művészeti fesztivál teszi népszerűvé a turisták körében.

A Jütland és Zealand közé ékelődő Funen szigete híres természeti szépségeiről, kastélyairól és udvarházairól. A sziget közepén fekszik patinás fővárosa, egyben a kulturális élet központja, Odense.

Az észak-európai népek hozzánk hasonlóan nagyon készülnek a karácsonyi ünnepekre, ám hagyományaik, szokásaik sokban különböznek a mienkétől. A dánokban, norvégokban és svédekben közös, hogy hisznek a manókban, tejberizst esznek karácsonykor és szenteste körtáncot járnak a fa körül.

Advent és karácsony Skandinávián

■ MERÉNYI KRISZTINA/VARGA VIKTÓRIA

ÜNNEPI KÉSZÜLŐDÉS SKANDINÁV MÓDRA

Dániában az év utolsó hónapja már az ünnep jegyében telik, az utcákat, üzleteket kivilágítják, füzérekkel és fenyőágakkal díszítik fel. A családok a szoba mennyezetére négy gyertyával díszített

adventi koszorút akasztanak, és advent minden vasárnapján meggyújtanak egyet. A gyerekek különleges karácsonyi bélyeggel felragasztott üdvözlőlapokat küldenek egymásnak, és saját készítésű díszekkel maguk öltöztetik fel a karácsonyfát és az egész lakást. Gyakran készítenek dán zászlócskából álló füzéretet, amelyeket piros-fehér szívekkel díszítenek fel.

Norvégiában is komoly hagyománya van az adventnek. December elejétől mindenki ünnepi lázban ég. A családok felkészülnek a karácsonyra és díszekkel ékesítik a házakat. A kapukon koszorúk, az ablakokban csillagok, a házak előtt szalmából készült kecskebakok és gabonakeresztek jelzik az ünnepet. A lakásokat belül is feldíszítik, és mindent virágba borítanak. A karácsonyi ünnepsorozat keretében december 13-án, Luca napján minden óvodában és iskolában éneklő kórus járja körbe gyertyával a sötét termeket és Lucia-süteményt osztogatnak.

Svédországban a Szent Iván éjjele és a karácsony mellett a harmadik legnagyobb ünnep szintén a Luca-nap. Szent Luca, a szembetegek és vakok védőszentje keresztény vértanú, ennek ellenére mégis nagy tisztelet övezi a bő 500 éve lutherá-

nus Svédországban. A települések, sőt az ország is Lucát választ. Ne szépségversenyre gondoljunk, a kiválasztott mindig az a lány, aki az adott közösségért a legtöbbet tette, gondoskodó és kedves. Idén decemberben mi, magyarok is egy kicsit részesei lehetünk a svéd Luca-napnak, hiszen a Csillagzene Fesztivállal – amely egyben a svéd európai uniós elnökség lezárása Magyarországon – közösen mutatkozik be ez az érdekes északi hagyomány Budapesten. A Svéd Királyi Nagykövetség és a Csillagzene Fesztivál a Néprajzi Múzeumban rendez közös programokat, amelyeken december 11–13. között a szokásos kézműves vásár mellett egész nap fellépők váltják egymást a nagyszínpadon. Ott lesz a magyar nép- és világzenei élet java, Sebestyen Márta, Palya Bea, Ferenczi György és a Rackajam, a Budapest bár, a Csík zenekar és az idén 40 éves Kaláka. A nagykövetség kérésére idén először érkezik az eseményre Svédországból Luca-kórus, illetve az ország egyik legkiemelkedőbb népzenei énekese, Gunnel Mauritson és triója. A fesztiválon nemcsak a svéd zenei, hanem a gasztronómia hagyományokból is ízelítőt kapunk: meg lehet kóstolni a híres sárfányos kalácsot, no meg a glöggöt.

Szent Lucia a IV. században élt a Szicíliahoz tartozó Siracusában. Örök szüzességet fogadott, és annak ellenére, hogy akkoriban bűn volt kereszténynek lenni, nem adta fel az elveit. A kiszemelt vőlegényéhez nem ment feleségül, aki bosszúból elárulta őt, és bár máglyahalálra ítélték, a monda szerint a tűz nem fogott rajta, így törrel oltották ki az életét.

A hagyomány szerint a szent hajnalban gyertyafénnyel érzékel meg az otthonokba, forralt bort (glöggöt), kávét és sáfrányos kalácsot hoz a háziaknak. Kísérői fehér ruhába öltözött lányok és a csillagfiúk, amolyan kis manók, akik mellett, hogy a háziakat finomságokkal lepik meg, énekelnek és verseket is mondanak.

ban is kedvelt szokás zabkőteget állítani a ház elé a madaraknak. Ha az összegyűlt madarak hangosan csiripelnek, akkor jól indul az új esztendő. Természetesen itt is van olyan babona, amely a manókhöz köthető. Az ünnepi vacsora után szokás a maradék ételt és terítéket az asztalon hagyni, mert éjszaka manók és szellemek tehetnek látogatást a házban, és balszerencsét hozhat, ha elfelejtünk gondoskodni az éjszakai jövevényekről. Érdekes a seprűrejtés hagyománya is. Eszerint december 24-én néhány napra az összes seprűt el kell rejtetni, a babona szerint ilyenkor jönnek elő a boszorkányok, hogy ellopják az összes seprésre alkalmas eszközt, mert ezzel akarják a „légiflottájukat” felújítani.

A szenteste, a Julafest Norvégiában az egyik a legfontosabb nap az évben. Az emberek délután elmennek az istentiszteletra, utána pedig családi körben elfogyasztják az ünnepi vacsorát. Esetleg barátok, kollégák körében megajándékozzák egymást, ilyenkor mindenki kap egy kis meglepetést, de azt nem lehet tudni, ki az ajándékozó. A hagyományos norvég Mikulás, a Julenisse látogatását is mindenki nagyon várja. Ő térdnadrágot, kézzel kötött harisnyát, norvég pulóvert és házi szövésű kabátot visel, és a norvég házakban neki jut az asztalnál a főhely.

SKANDINÁV ÜNNEPI VACSORÁK

A dánoknál a karácsonyi vacsora, a smörgösbord kora este kezdődik. A tipikus karácsonyi menü valamilyen szárnyas – hagyományosan kacsa –, esetleg sertés, szósszal és többféle módon elkészített krumplival. A desszert hagyományos rizspuding, a ris á l'amande tejszínnel és apróra vágott mandulával megszórvva, forró cseresznyeszósszal leöntve. A

háziasszony egy egészben hagyott mandulát is elrejt a pudingban. Aki ezt megtalálja, a vacsora végén apró ajándékot kap. A vacsora elfogyasztása után, de még az ajándékok kibontása előtt jön a gyertyagyújtás, majd a család körbeveszi a fát. Kéz a kézben – akárcsak a norvégok és a svédek – elkezdik körbetáncolni, közben zsoltárokat és egyéb karácsonyi dalokat énekelnek.

Norvégiában az ünnepi vacsorán gyakran fogyasztanak tőkehalat, töltött bordát, ez juleribbe és egy julepolve nevű vastag, disznóhúsból készült sült kolbász, melyhez karácsonyi sört isznak. A karácsony elengedhetetlen italkülönlegessége az akevitt (aqua vitae, „az élet vize”) is, amely kőménnyel fűszerezett, krumpliból készült pálinka. Desszertnek itt tejszínes tejberizs kerül az asztalra, de a karácsonyi menü része a mézeskalács is. Alapanyaga a mandula és a méz, különleges ízvilágát pedig a szegfűszeg és a fahéj adja. A mézes mandulás aprósüteményeket gyömbérrrel, ánizzsal, fahéjjal ízesítik, de híres a mandulával megszórt vanília sütemény, a karácsonyi tallér is.

A svéd karácsonyi ételek mindegyike kicsit különös egy magyar ember számára. Halat, elsősorban pácolt lazacot és heringet ők is esznek az ünnepek alatt, azonban náluk a ropogósra sült sonka a főfogás, a húsokhoz, svéd húsgolyóhoz zselét kínálnak, de feltálnak céklasalátát és sült virslit is. Tipikus karácsonyi étel a „Jansson kísértése”: hagyma, krumpli, tejszín és haldarabok ízes keveréke megsütve. Szokás karácsonykor tejberizst – amiből egy tálkával ki kell tenni az ajtó elé a háziimanónak –, mézeskalácsot, illetve „dölt halat” enni. Utóbbit, vagyis a sós lében pácolt halat csak azok készítik, akik még tisztelőben tartják ezt a százéves hagyományt.

ában

BABONÁK ÉS HAGYOMÁNYOK

A manók vagy nisse-k elválaszthatatlan részei a dán karácsonynak. A Julon, azaz a szentestén előjönnek rejtekükből, hogy bosszantsák a háziakat. A nisse-vel általában tanácsos jól bánni, mert a babona szerint, ha megharagszik, igen sok kárt tud okozni: tönkre teheti a termést és betegséget hozhat a családra, ezért a családok karácsonykor egy tál rizskását helyeznek a padlásra, hogy a koboldokat kiengeszteljék. Ezt elfelejteni, illetve a manók kásától enni, nem tanácsos.

A nisse-k, a pogány néphitből származó természetfeletti lények a hagyomány szerint a ház lakóit védik meg. Apró termetűek, ritkán nagyobbak, mint egy 10 éves gyerek, ám vonásaik egy öregemberre emlékeztetnek (ráncozott bőr, ősz szakáll és haj).

A norvégoknál az ünnepi készülődést szintén számos, régi időkből fennmaradt babona és népszokás tarkítja. Vidéken állatokat vágnak le, hogy aztán a legapróbb részeit is gondosan felhasználják. A húst feldarabolják és elraktározzák, hogy egész télen fedezzék a szükségleteket, a zsiradékból pedig karácsonyi gyertya, illetve szappan készül. Napjaink-

A skandinavisztika kuriózum a magyar oktatási piacon

Teljes körű nyelvi, kulturális képzést nyújtó skandinavisztika tanszék Magyarországon kívül a közép-európai térségben csak Németországban és Lengyelországban található.

■ MERÉNYI KRISZTINA

A skandinavisztika tanszék egyedülálló a magyar felsőoktatásban, de még a környező országokban is. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen mintegy 50 éve folyik a skandináv nyelvek oktatása, az 1980-as évektől kezdve pedig folyamatosan kialakult a nyelvi szakokra jellemző tantárgyszerkezet, mint a nyelv, az irodalom, a nyelvészet, az országismeret vagy a kultúrtörténet. Ennek eredményeképpen a skandinavisztika 1992-től rendelkezik önálló tanszékekkel és önálló szakként jelenik meg a felsőoktatásban. Folyamatosan kibővült az oktatói kör, magasabb szintű lett a tudományos tevékenység, a tanszék bekapcsolódott a nemzetközi tudományos közéletbe, tehát kialakult egy magas szintű szakmai kapcsolatrendszer – emelte ki Mádl Péter docens, az ELTE skandinavisztika tanszékének vezetője. A szakon három – dán, norvég és svéd – nyelvet oktatnak, amelyek közül a hallgatók tanulmányaik megkezdé-

sekor egy alapnyelvet választanak. Az egyetemi évek alatt azonban nemcsak az adott ország irodalmával, kultúrájával ismerkednek meg behatóan, számos tantárgy ugyanis Skandinávia egészével foglalkozik. Az oktatás jelenleg három szinten folyik, alapképzés (BA), mesterképzés (MA) és doktori képzés (PhD), de vannak még hallgatók a kifutó öt-éves képzésben is.

A hallgatók részéről nagy az érdeklődés a tanszék iránt, az utóbbi években, átlagosan 2–6-szoros volt a túljelentkezés a képzésre – tudtuk meg a tanszékvezetőtől. Az egyes évfolyamokra járó 25-35 hallgató mintegy fele a svédet választotta, a norvég aránya pedig a teljes létszám harmada. A dánt választják a legkevésbé, aminek valószínűleg az az oka, hogy nehéz kiejtésű nyelv hírében áll – tette hozzá a szakember. A hallgatók jelentős része állami szerződés keretében, a felsőoktatási ERASMUS (European Region Action Scheme for the Mobility of University Students) program révén, illetve az egyes skandináv országok-

ban megpályázható ösztöndíjakkal rövidebb-hosszabb időt töltenek el valamelyik északi országban. Ezek a tanulmányutak a nyelvi és kulturális képzés szempontjából alapvető fontosságúak. Az egyetem nem véletlenül mindezt úgy támogatja, hogy a külföldön szerzett krediteket, kurzusokat a képzésbe beszámítják.

A nyelvet és kultúrát azért is érdemes tanulni, mert megfelelő nyelvtudással és alapos kulturális ismeretekkel jó eséllyel lehet munkahelyet keresni skandináv vagy multinacionális cégeknél itthon, illetve Skandináviában. Ezenkívül el lehet helyezkedni kulturális intézményekben, az államigazgatás, a diplomácia, a nyelvtanítás, a fordítás, a tolmácsolás, a rendezvényszervezés és a turizmus területén is. A hallgatók tanulmányaik során nagyon sokat megtudnak arról, hogy mennyiben tér el a skandinávok mindennapi viselkedése, társadalmi érintkezése a magyar kultúrától – sokan ezt skandináviai tartózkodásuk alatt személyesen is megtapasztalhatták –, általában nem jelent problémát beilleszkedni egy skandináv cég csapatába.

Az utóbbi években a tanszéknek számtalan nehézséggel kellett szembenéznie. Többek között a forráskivonás, a hallgatói keretszámok csökkentése, a kutatási pályázati lehetőségek szűkülése, a szponzoráció szabályozásának szigorítása komoly problémát jelentenek a tanszék életében. Abban, hogy ilyen nehéz helyzetben is megfelelően végezhesék a munkát, nagy szerepe van az együttműködésnek Dánia, Norvégia és Svédország állami szerveivel (oktatási minisztérium, svéd intézet, nyelvi tanács), skandináv partneregyetemekkel, illetve kutatást támogató szervezeteivel. Ezek az intézmények többek között nyelvi lektorokkal, a könyvvállomány bővítéséhez nyújtott támogatásukkal sokrétűen és hatékonyan támogatják a tanszék munkáját. A skandináv országok itteni nagykövetségeivel is jó a kapcsolat, látogatják és esetenként támogatják is a rendezvényeket. Egyes skandináv cégek pedig szponzorként segítik a munkát, bár ezen a téren a jelenlegi gazdasági nehézségek erősen érezhetőek.

északi áramlat

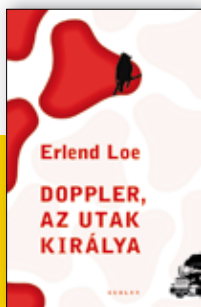
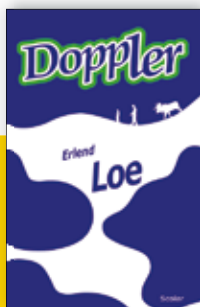
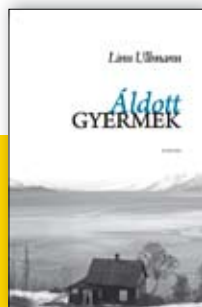
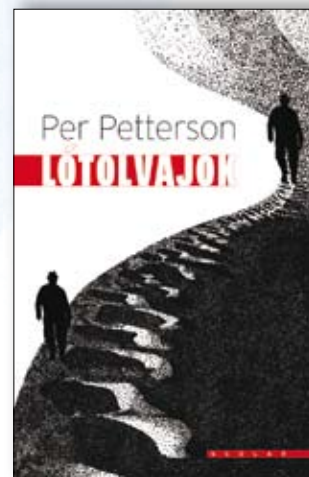
Karin Fossum **INDIAI FELESÉG***

A hétköznapiok nyugalma örökre semmivé foszlik, amikor egy külföldi nő eltorzított holttestére bukkannak az idilli norvég falucska határában. A számos rangos irodalmi díjjal elismert Karin Fossum Sejer-krimijeinek második kötete 2007-ben megkapta a Los Angeles Times díját, 2009-ben pedig minden idők legjobb norvég bűnügyi regényének választották.

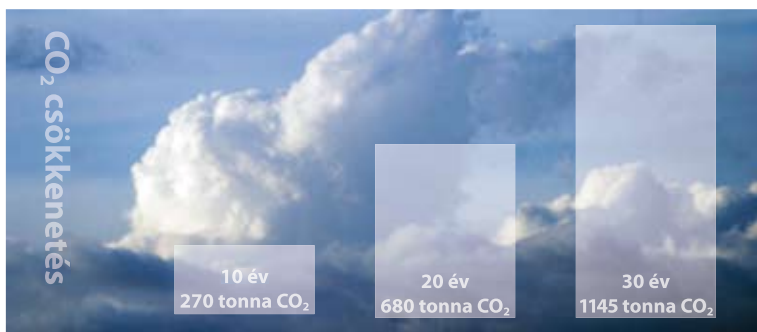
világhírű skandinávok magyarul

Per Petterson **LÓTOLVAJOK***

Férfias történet a XX. század Norvégiájáról, a természet mítikus erejéről, szerelemről, féltékenységről, barátságról, árulásról. Lótolvajok című regénye olyan világhírt hozott Petterson számára, melyben nem sok író részesült előtte. Karrierjét irodalmi díjak sokasága kíséri, köztük olyanok, mint az IMPAC-díj, amely az egy műre kiírt legrangosabb, százezer eurós irodalmi elismerés, vagy a New York Times díja, amivel 2007-ben bekerült az év öt legjobb szépirodalmi alkotása közé. Petterson írásait gyakran rokonítják Hemingway és Steinbeck regényeivel.

A LOGSTOR technológia több, mint ami szemmel látható

Például jelentős CO₂ megtakarítást érhet el ha a LOGSTOR lambda 23 hővezetési tényezővel rendelkező és diffúziós gáttal ellátott SteelFlex csövet használja más tradicionális flexibilis csövekhez képest, amelyek csak 26-os lambda értékkel rendelkeznek. A fenti példa a CO₂ megtakarítást mutatja egy 5 km hosszú Ø 28/90 SteelFlex rendszeren.

● distributing energy efficiency

LOGSTOR előszigetelt csőrendszer

Az egyik előszigetelt cső pontosan úgy néz ki, mint a másik.

Az igazi különbségek a felszín alatt találhatók a szigetelésben, a védelemben, a jelzőrendszerben.

Ezek a különbségek a legfontosabbak az energia hatékonyság területén.

Ez az amire a LOGSTOR megoldásai a legnagyobb hatással vannak és segítenek Önnek a CO₂ emisszió valamint a távfűtési rendszer működési költségeinek csökkentésében a több mint 30 év élettartam során.

Ha többet szeretne tudni, mi megmutatjuk Önnek a bizonyítékokat ...

LOGSTOR A/S
Danmarksvej 11 · DK-9670 Løgstør · Denmark
Tel. +45 9966 1000 · Fax +45 9966 1180
logstor@logstor.com · www.logstor.com

A LOGSTOR A/S hivatalos képviselője:
D-HEAT
1173 Budapest · Pesti út 237/1 · Hungary
Tel. +36 1 253 7336 · dheat@degrt.hu

LOGSTOR